

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE**  
**OBCHODNÁ FAKULTA**

Evidenčné číslo: 102003/I/2023/36114651034240260

**Hospodárska súťaž na relevantnom tovarovom alebo  
priestorovom trhu Európskej únie**

**Diplomová práca**

**2023**

**Bc. Tomáš Rychtarčík**

# **EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE OBCHODNÁ FAKULTA**

## **Hospodárska súťaž na relevantnom tovarovom alebo priestorovom trhu Európskej únie diplomová práca**

**Študijný program:** manažment medzinárodného obchodu  
**Študijný odbor:** ekonómia a manažment  
**Školiace pracovisko:** Katedra medzinárodného obchodu  
**Vedúci záverečnej práce:** prof. Ing. Zuzana Kittová, PhD., M.B.L.-HSG

**Bratislava 2023**

**Bc. Tomáš Rychtarčík**

### **Čestné vyhlásenie**

**Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracoval samostatne, a že som uviedol všetku použitú literatúru.**

**Dátum:**

.....

## **Pod'akovanie**

Týmto by som sa chcel poďakovať vedúcej práce prof. Ing. Zuzane Kittovej, PhD., M.B.L. - HSG za užitočné rady a usmernenia počas tvorby záverečnej práce, pomocou ktorých mohla táto záverečná práca vzniknúť. Zároveň chcem touto cestou vyjadriť vďaku svojej rodine a najbližším priateľom, ktorí mi boli v procese tvorby záverečnej práce oporou.

## Abstrakt

RYCHTARČÍK, Tomáš: *Hospodárska súťaž na relevantnom tovarovom alebo priestorovom trhu Európskej únie*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Obchodná fakulta; Katedra medzinárodného obchodu. – Vedúci záverečnej práce – prof. Ing. Zuzana Kittová, PhD., M.B.L.-HSG – Bratislava: OF EU, 2022, s. 80

Záverečná práca je vypracovaná na tému Hospodárska súťaž na relevantnom tovarovom alebo priestorovom trhu Európskej únie. Cieľom záverečnej práce bolo na základe konkrétnych prípadov vyhodnotiť porušenia hospodárskej súťaže subjektmi pôsobiacimi v sieťových odvetviach týkajúcich sa dodávok, výroby a distribúcie elektriny, plynu, pary, vody a iných energií so zamestnaním na metodiku, prostredníctvom ktorej príslušný orgán stanovil relevantné trhy. Jednotlivé časti záverečnej práce boli zamerané na súčasný stav problematiky, a to konkrétne problematiky hospodárskej súťaže, jej právnej úpravy v SR a EÚ, obmedzovanie hospodárskej súťaže rôznymi spôsobmi a samotnú problematiku relevantného trhu. Praktická časť práce je rozdelená na preskúmanie štruktúry prípadov evidovaných Protimonopolným úradom SR, Európskou komisiou a Súdnym dvorom Európskej únie a konkrétne prípady porušenia hospodárskej súťaže na relevantnom trhu formou prípadových štúdií. Prípadové štúdie sa týkajú podnikov CHEMES, a. s., Public Power Corporation S.A. a BEH Group.

Výsledkom riešenia danej problematiky je hlbšie porozumenie problematike relevantného trhu a jej konkrétnych aspektov ako napríklad vplyv rozhodovacej praxe európskych inštitúcií na rozhodovanie národných orgánov, podmienky pre samostatné stanovenie primárneho a sekundárneho trhu, spoluúčasť štátu na porušení hospodárskej súťaže podnikmi a význam správne určeného relevantného trhu pre stanovenie trestov a nápravných opatrení.

**Kľúčové slová:** Hospodárska súťaž, relevantný trh, priestorový, resp. geografický trh, tovarový trh

## Abstract

RYCHTARČÍK, Tomáš: *Competition in a relevant product or geographic market in European union*. – University of Economics in Bratislava. Faculty of Commerce; Department of International Trade. – Supervisor of the Thesis: prof. Ing. Zuzana Kittová, PhD., M.B.L.-HSG. – Bratislava: OF EU, 2022, p. 80

The thesis is based on the topic Competition in a relevant European Union goods or space market. The aim of the thesis was to assess, on the basis of specific cases, the competition infringements by operators in the network industries relating to the supply, production and distribution of electricity, gas, steam, water and other energy, employing a methodology through which the competent authority determined the relevant markets. The individual parts of the final thesis focused on the current state of the art, namely the issues of competition, its legal regulation in the Slovak Republic and the EU, the restriction of competition by various methods and the issue of the relevant market itself. The practical part of the thesis is divided into an examination of the structure of cases registered by the Slovak Antimonopoly Office, the European Commission and the Court of Justice of the European Union and case studies. The case studies concern the undertakings CHEMES, a. s., Public Power Corporation S.A. and BEH Group.

As a result of addressing the issue, a deeper understanding of the relevant market issue and its specific aspects such as the impact of the decision-making practice of the European institutions on national authorities, the conditions for the separate determination of primary and secondary markets, the state's complicity in competition infringements by undertakings, and the importance of a correctly determined relevant market for the determination of penalties and remedies is gained.

**Key Words:** Competition, Relevant market, product market, geographic market

## Obsah

|                                                                    |    |
|--------------------------------------------------------------------|----|
| ZOZNAM SKRATIEK .....                                              | 9  |
| ÚVOD .....                                                         | 10 |
| 1. SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY DOMA A V ZAHRANIČÍ.....      | 12 |
| 1.1 Hospodárska súťaž.....                                         | 12 |
| 1.2 Právna úprava hospodárskej súťaže v SR .....                   | 13 |
| 1.3 Právna úprava hospodárskej súťaže v EÚ.....                    | 14 |
| 1.3.1 Orgány aplikujúce právo hospodárskej súťaže EÚ.....          | 16 |
| 1.4 Obmedzovanie hospodárskej súťaže.....                          | 18 |
| 1.4.1 Horizontálne dohody .....                                    | 18 |
| 1.4.2 Vertikálne dohody .....                                      | 20 |
| 1.4.3 Zneužitie dominantného postavenia .....                      | 21 |
| 1.4.4 Koncentrácie.....                                            | 23 |
| 1.4.5 Štátna pomoc .....                                           | 25 |
| 1.5 Relevantný trh .....                                           | 26 |
| 1.5.1 Rozdelenie relevantného trhu.....                            | 26 |
| 1.5.2 Dôležité aspekty definície relevantného trhu .....           | 30 |
| 1.6 Praktický postup EÚ pri vymedzovaní relevantného trhu .....    | 36 |
| 2 CIEĽ A METODIKA PRÁCE .....                                      | 40 |
| 3 VÝSLEDKY PRÁCE .....                                             | 43 |
| 3.1 Štruktúra prípadov evidovaných jednotlivými inštitúciami ..... | 43 |
| 3.2 Prípadové štúdie.....                                          | 48 |
| 3.2.1 CHEMES, a. s. ....                                           | 48 |
| 3.2.2 Grécko a Public Power Corporation S.A. ....                  | 57 |

|            |                                         |           |
|------------|-----------------------------------------|-----------|
| 3.2.3      | BEH Group .....                         | 63        |
| <b>3.3</b> | <b>Diskusia .....</b>                   | <b>70</b> |
|            | <b>ZÁVER .....</b>                      | <b>74</b> |
|            | <b>ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY .....</b> | <b>76</b> |

## **Zoznam Skratiek**

BEH - Bulgarian Energy Holding EAD

CEAHR - Confédération européenne des associations d'horlogers-réparateurs

EK - Európska komisia

HTSO - Hellenic Electricity Transmission System

NF - Nexis Fibers

PMÚ SR - Protimonopolný úrad Slovenskej republiky

PPC - Public Power Corporation S.A.

PP Chemes - Priemyselný park Chemes

SD EÚ - Súdny dvor Európskej Únie

URSO - Úrad pre reguláciu sieťových odvetví

ZFEÚ - Zmluva o fungovaní Európskej únie

## Úvod

Základom voľného trhu je súperenie a konkurencia medzi spoločnosťami. Konkurencia je hnacou silou efektívnosti, inovácií a nižších cien. Na zabezpečenie účinnej hospodárskej súťaže na trhu sú navrhnuté osobitné pravidlá a nástroje. Ak dôjde k narušeniu alebo obmedzeniu hospodárskej súťaže na trhu, orgány pre hospodársku súťaž sa začnú zaoberať touto problematikou a využívajú svoje dostupné nástroje na ochranu hospodárskej súťaže. Jedným z kľúčových aspektov ochrany hospodárskej súťaže je vymedzenie relevantného trhu.

Hospodárska súťaž je vždy narušená v rámci určitého trhu. Orgány, ktoré takéto narušenia prešetrujú, musia najprv relevantný trh správne zadefinovať. Vymedzenie relevantného trhu je kľúčovým analytickým nástrojom na posúdenie obmedzení konkurencie, ktorým spoločnosť čelí, a vplyvu na hospodársku súťaž na trhu. Cieľ vymedzenia relevantného trhu by mal byť presne stanovený, aby zachytil konkurenčné obmedzenia, ktorým čelí podnik, ako napríklad substitúciu na strane dopytu alebo ponuky. Hlavným cieľom vymedzenia relevantného trhu je posúdiť existenciu, formovanie a konsolidáciu trhovej sily a identifikovať konkurentov, ktorí sa môžu správať tak, že obmedzujú hospodársku súťaž.

Prvá kapitola je zameraná na problematiku hospodárskej súťaže a relevantného trhu v rámci Európskej únie a Slovenskej republiky. Prechádza od všeobecnej definície hospodárskej súťaže k právnej úprave v SR, ale aj v EÚ. V ďalšej časti sa práca venuje jednotlivým spôsobom obmedzenia hospodárskej súťaže, ktoré sa na trhu môžu vyskytnúť, a ich bližšej definícii. Nasledujúca časť sa venuje priamo relevantnému trhu, jeho vymedzeniu z časového, tovarového a priestorového, resp. geografického hľadiska, ako aj jednotlivým aspektom, ktoré sú dôležité pri vymedzení relevantného trhu. Posledná podkapitola v tejto časti sa venuje praktickým aspektom zbierania údajov, ktoré relevantné orgány využívajú pri stanovení relevantných trhov.

V druhej kapitole definujem hlavný cieľ a parciálne ciele práce, zároveň približujeme metodiku, ktorú sme využili pre dosiahnutie stanovených cieľov.

Tretia kapitola sa zameriava najskôr na kategorizáciu prípadov riešených jednotlivými orgánmi podľa odvetví na základe predmetu jednotlivých porušení. Následne sa práca venuje trom konkrétnym prípadovým štúdiám z odvetvia dodávok elektriny, plynu a iných energií. Po

priblížení jednotlivých případů sa v daných prípadoch zameriavame na metodiku a argumentáciu vymedzenia relevantných trhov.

# 1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Súťaž je jedným zo základných prvkov trhovej ekonomiky. V trhovom prostredí je faktorom, ktorý núti účastníkov poskytovať lepšie služby, kvalitnejšie výrobky a zlepšovať sa vo všetkých podnikových procesoch pokiaľ sa chcú presadiť alebo si udržať svoju pozíciu na trhu. Každý subjekt vstupujúci na trh sleduje vlastné záujmy, preto je potrebná existencia mechanizmov na ochranu súťaže pred jej zneužitím, čím by sa narušila samotná podstata trhového hospodárstva.

## 1.1 Hospodárska súťaž

Pojem hospodárska súťaž nie je bližšie vymedzený zákonom, jeho definícia je prenechaná na právnu teóriu a prax, s cieľom zamedziť ohraničeniu vyplývajúceho z konkrétnej definície. Táto zákonom vymedzená definícia by bola kontraproduktívna, a zjednodušila by obchádzanie zákona. Množstvo rôznych účastníkov trhu, vzťahy medzi nimi, ale aj samotný vývoj spoločnosti by spôsobili obmedzenie efektivity všetkých pravidiel, ktorých cieľom je regulácia hospodárskej súťaže.<sup>1</sup>

Hospodárska súťaž je zárukou správneho fungovania konkurenčného boja na trhu, zaisťuje efektívnosť subjektov na trhu, čím napomáha stabilite ekonomiky. Je neoddeliteľnou súčasťou právnej úpravy trhu, kde figuruje ako regulátor efektívneho správania sa podnikateľov, čím prispieva k efektívnemu využívaniu výrobných faktorov v ekonomike.<sup>2</sup>

Hospodársku súťaž môžeme chápať ako vyjadrenie súťaže medzi dvomi alebo viacerými subjektmi na tej istej strane (t. j. na strane dopytu alebo ponuky), snažiacimi sa získať prednosť pred ostatnými. Súťažia o dosiahnutie lepšieho hospodárskeho výsledku, ktorý spočíva v uskutočnení výmeny výrobkov a služieb s ostatnými účastníkmi trhu. Toto súperenie vzájomne ovplyvňuje činnosť subjektov a vytvára zo strany iných potencionálnych účastníkov trhu možnosť voľby medzi rôznymi ponukami.<sup>3</sup>

Je to súťaž so špecifickou formou, ktorá má svoje špecifiká:

---

<sup>1</sup> SUCHOŽA J. – HUSÁR J. a kol.: *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, 2009, s. 247.

<sup>2</sup> *Nový zákon o ochrane hospodárskej súťaže s dôvodovou správou*. Bratislava: Epos, 2001, s.26.

<sup>3</sup> ŽITŇANSKÁ L. – OVEČKOVÁ O. *Základy obchodného práva*. Bratislava: 1. vydanie, 2009 s.83.

- súťaže sa subjekty zúčastňujú bez toho, aby sa do nej prihlásili, resp. nie sú informovaní o vstupe do súťaže, preto nemusí byť zrejmé, s kým súťažia a ostatní súťažiaci nemajú vedomosť o novom členovi súťaže,
- neexistujú kategórie súťaže,
- súťaž je permanentná, neprestajná a konštantná,
- súťaž má existenčný charakter, neúspech v súťaži môže pre účastníkov znamenať zánik,
- cieľom súťaže nie je mať najkvalitnejší alebo najlacnejší tovar trhu, ale získať a udržať si najväčšie množstvo zákazníkov a zákaziek <sup>4</sup>

Právo slobodnej hospodárskej súťaže nájdeme zakotvené priamo v ústave Slovenskej republiky v čl. 55 ods. 2. Neexistujú záruky, že účastník súťaže bude úspešný, vytvára sa iba priestor a možnosť vstupu každého schopného subjektu na trh, a zabezpečenie pravidiel, ktoré platia pre všetky subjekty rovnako.

## 1.2 Právna úprava hospodárskej súťaže v SR

V súčasnosti je právo hospodárskej súťaže upravené na základe zákona č. 187/2021 Z.z., ktorý nadobudol účinnosť 1. 6. 2021, ktorým bol zrušený zákon č. 136/2001 Z.z., a zmenený zákon č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov. Primárnym impulzom pre prijatie zákona bola transpozícia smernice EP a Rady (EÚ) 2019/1 z 11. 12. 2018 o posilnení právomocí orgánov na ochranu hospodárskej súťaže v členských štátoch na účely účinnejšieho presadzovania práva a o zabezpečení riadneho fungovania vnútorného trhu. Cieľom nového zákona je upresnenie právnej úpravy ochrany hospodárskej súťaže a odstránenie ustanovení, ktoré vyvolávali problémy pri aplikácii. <sup>5</sup>

Nový zákon implementuje napríklad princíp zodpovednosti materskej spoločnosti za konanie dcérskej (§20 ods. 1), ako aj princíp zodpovednosti ekonomického nástupcu (§20 ods. 3). Uplatnenie týchto nových konceptov znamená, že na jednej strane sporu môže byť

---

<sup>4</sup> SUCHOŽA J. – HUSÁR J. a kol.: *Obchodné práva*. Bratislava: IURA EDITION, 2009, s. 249.

<sup>5</sup> KALESNÁ, K., BLAŽO, O.: *Zákon o ochrane hospodárskej súťaže. Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2012, str. 9.

účastníkom konania aj viacero právnických či fyzických osôb, a za konanie dcérskej spoločnosti môže byť zodpovedná aj materská, pokiaľ mala rozhodujúci vplyv.<sup>6</sup>

Právo hospodárskej súťaže v SR ako členského štátu je však podriadené úprave na úrovni EÚ.

### 1.3 Právna úprava hospodárskej súťaže v EÚ

Ochrana hospodárskej súťaže v členských štátoch EÚ existuje v dvoch častiach. Prvá časť ochrany je založená na národných právnych úpravách, druhá časť právnej ochrany existuje na úrovni EÚ. Od vstupu SR do Európskej únie má právo EÚ prednosť, t.j. právo hospodárskej súťaže je upravené primárne na úrovni EÚ, a až v druhom rade na národnej úrovni.

Európska úprava pravidiel hospodárskej súťaže existuje od vzniku Európskych spoločenstiev. Nutnosť spolupráce a kooperácie v otázkach hospodárskej súťaže je vyjadrená v preambule Zmluvy o fungovaní EÚ (ďalej ZFEÚ). Primárnym prameňom súťažného práva je práve ZFEÚ, kde je upravené v ustanoveniach článkov 3, 4, a 101, 102 a 107. V primárnom práve je zakotvený zákaz dohôd obmedzujúcich súťaž (čl. 101 ZFEÚ), zneužitia dominantného postavenia (čl. 102 ZFEÚ) a zákaz štátnej pomoci (čl. 107 ZFEÚ), ktorá má úzky súvis s témou hospodárskej súťaže. Základom je však článok 3 ZFEÚ, v ktorom sa určuje výlučná právomoc EÚ vo veciach týkajúcich sa colnej únie, stanovenia pravidiel hospodárskej súťaže nutných pre efektívne fungovanie vnútorného trhu, menovej politiky Eurozóny, spoločnej obchodnej politiky a iné.

Jednotlivé ustanovenia, ktoré sú základom ochrany hospodárskej súťaže, sú súčasťou siedmej hlavy ZFEÚ, Spoločné pravidlá pre hospodársku súťaž, zdaňovanie a aproximáciu práva, kde kapitola jeden pojednáva o ochrane hospodárskej súťaže.<sup>7</sup> Najčastejší prameň sekundárneho práva EÚ v oblasti hospodárskej súťaže sú nariadenia, čo naznačuje veľký význam ochrany hospodárskej súťaže v EÚ. Nariadenia majú priamy účinok vo všetkých členských štátoch, kde pôsobia voči všetkým.

---

<sup>6</sup> Zmeny v ochrane hospodárskej súťaže. Relevans. 2021. [online]. [cit. 3.10.2022] Dostupné na internete: <<https://www.relevans.sk/zmeny-v-ochrane-hospodarskej-sutaze/>>

<sup>7</sup> Zmluva o fungovaní Európskej únie, str. 17, 88-92 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2012:326:FULL&from=BG>

V oblasti súťažného práva je najdôležitejším právnym aktom sekundárneho práva nariadenie Rady č. 1/2003 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch 81 a 82 Zmluvy (v súčasnosti čl. 101 a 102 ZFEÚ) a vykonávacie nariadenie komisie č. 773/2004. Právna úprava je doplnená sériou nariadení Rady EÚ a Európskej komisie o skupinových výnimkách zo zákazu dohôd obmedzujúcich súťaž. Sú to napríklad horizontálne dohody týkajúce sa vedy, výskumu a vývoja a niektoré dohody o špecializácii. Pri vertikálnych dohodách sa uplatňuje nariadenie o skupinovej výnimke na kategórie vertikálnych dohôd a zosúladených postupov. Nariadenie o blokovej výnimke na kategórie dohôd o transfere technológií obsahuje aspekty jednak vertikálnej aj horizontálnej výnimky.<sup>8</sup>

Špeciálne výnimky zo zákazu dohôd obmedzujúcich súťaž vieme nájsť aj v určitých sektoroch hospodárstva, napríklad doprava, poľnohospodárstvo, poštové služby, telekomunikácie a iné. Tieto výnimky sú:

1. Nariadenie Rady č. 139/2004 o kontrole koncentrácií medzi podnikmi, ktoré nahradilo predchádzajúce nariadenie č. 4064/89 o kontrole koncentrácií a vykonávacie nariadenie komisie č. 802/2004.
2. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1308/2013, ktorým sa vytvára spoločná organizácia trhov s poľnohospodárskymi výrobkami
3. Nariadenie Rady č. 411/2004, ktorým sa zrušuje nariadenie č. 3975/87 a menia sa nariadenia č. 3976/87 a č. 1/2003 v súvislosti s leteckou dopravou medzi spoločenstvom a tretími štátmi s významom pre EHP.
4. Nariadenie Rady č. 1419/2006 týkajúce sa námornej dopravy, aby bola zahrnutá kabotáž a medzinárodné trampové služby

Mimo nariadení a smerníc vydáva Európska komisia (ďalej EK) aj množstvo nezáväzných právnych aktov, z ktorých priamo nevychádzajú práva a povinnosti pre členské štáty ani jednotlivcov, ale ich hlavnou úlohou je interpretácia ustanovení vyplývajúcich zo záväzných právnych aktov.

---

<sup>8</sup> KITTOVÁ, Z., a spol.: *Európske a medzinárodné obchodné právo*. Bratislava: Vydavateľstvo Ekonóm. 2016, str. 210-211.

### 1.3.1 Orgány aplikujúce právo hospodárskej súťaže EÚ

Dohliadanie na pravidlá hospodárskej súťaže pripadá na Európsku komisiu, ďalej na jednotlivé vnútroštátne orgány na ochranu hospodárskej súťaže a národné súdy. Dozor vykonáva v rámci komisie jej generálne riaditeľstvo pre hospodársku súťaž (DG Competition). Úlohou generálneho riaditeľstva je umožniť komisii, aby trhy prinášali najväčšie možné množstvo výhod celej spoločnosti, a to ochranou hospodárskej súťaže a podporovaním kultúry hospodárskej súťaže v EÚ a na celom svete.<sup>9</sup>

Generálne riaditeľstvo pre hospodársku súťaž vykonáva svoje poslanie prijímaním priamych donucovacích opatrení<sup>10</sup> proti spoločnostiam alebo členským štátom, keď nájde dôkazy o nezákonnom správaní, či už ide o protisúťažné dohody medzi firmami, zneužívanie dominantného postavenia spoločností alebo o štátnu pomoc.

V roku 2004, kedy nadobudlo nariadenie č. 1/2003 účinnosť, bol zavedený decentralizovaný systém aplikácie Európskeho práva. Vo veciach dohôd obmedzujúcich hospodársku súťaž a zneužitia dominantného postavenia tak môžu rozhodovať aj národné súťažné orgány. V prípade SR je to PMÚ SR.

EK a vnútroštátne orgány pre hospodársku súťaž vo všetkých členských štátoch EÚ navzájom spolupracujú prostredníctvom Európskej siete pre hospodársku súťaž (ECN). Prostredníctvom ECN sa orgány hospodárskej súťaže navzájom informujú o navrhovaných rozhodnutiach a zohľadňujú pripomienky ostatných orgánov hospodárskej súťaže. Týmto spôsobom ECN umožňuje národným orgánom pre hospodársku súťaž zdieľať svoje skúsenosti a identifikovať osvedčené postupy. ECN bola vytvorená ako fórum pre diskusiu a spoluprácu európskych orgánov pre hospodársku súťaž v prípadoch, v ktorých sa uplatňujú články 101 a 102 ZFEÚ. ECN zabezpečuje efektívnu deľbu práce a účinné a konzistentné uplatňovanie pravidiel EÚ touto činnosťou:

- vzájomné informovanie o nových prípadoch a plánovaných rozhodnutiach,

---

<sup>9</sup> *Politika hospodárskej súťaže.* [online]. [cit. 15.10.2022] Dostupné na internete: <<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/82/politika-hospodarskej-sutaze>>

<sup>10</sup> Komisia môže uvaliť pokuty alebo zakázať činnosť v rozpore so stanovenými pravidlami.

- koordinácia vyšetrovania v prípadoch presahujúce hranice jedného členského štátu,
- vzájomná pomoc s vyšetrovaním,
- výmena dôkazov a iných informácií,
- diskusia na rôzne vzájomne prospešné témy.

Cieľom siete ECN je vybudovať účinný právny rámec na presadzovanie práva hospodárskej súťaže EÚ voči spoločnostiam, ktoré používajú cezhraničné obchodné praktiky obmedzujúce hospodársku súťaž a poškodzujúce spotrebiteľov. V rámci siete ECN diskutujú skupiny odborníkov v konkrétnych odvetviach o problémoch hospodárskej súťaže a podporujú spoločný prístup. Týmto spôsobom ECN umožňuje orgánom pre hospodársku súťaž zdieľať svoje skúsenosti a identifikovať osvedčené postupy.<sup>11</sup>

K orgánom, ktoré aplikujú právo hospodárskej súťaže EU, patria aj národné súdy jednotlivých členských štátov, ktoré môžu byť vyzvané, aby uplatnili článok 101 alebo 102 ZFEÚ v rôznych situáciách:

- rozhodovanie o súkromnoprávných žalobách na náhradu škody, prameniacej z porušenia súťažného práva,
- niektoré slúžia ako odvolacie súdy, ktoré prejednávajú odvolania podané proti rozhodnutiu vnútroštátneho orgánu pre hospodársku súťaž,
- Nariadenie č. 1/2003 udelilo vnútroštátnym súdom úlohu presadzovať článok 101 a 102 ZFEÚ v plnom rozsahu.

Ak vnútroštátne súdy uplatňujú vnútroštátne právo hospodárskej súťaže, musia uplatňovať aj právo hospodárskej súťaže EÚ, ak má vplyv na obchod medzi členskými štátmi. Národné súdy tiež úzko spolupracujú s komisiou, ktorá im môže zasielať informácie, poskytovať stanoviská k otázkam týkajúcich sa uplatňovania pravidiel EÚ v oblasti hospodárskej súťaže a EK môže predkladať pripomienky vnútroštátnym súdom ako „Amicus

---

<sup>11</sup> *European Competition Network (ECN)*. [online]. [cit. 9.10.2022] Dostupné na internete: <[https://competition-policy.ec.europa.eu/european-competition-network\\_en](https://competition-policy.ec.europa.eu/european-competition-network_en)

curiae“.<sup>12</sup> Na základe článku 15/2 nariadenia č. 1/2003 musia národné súdy zasielať kópie každého právoplatného rozsudku, v ktorom bol uplatnený článok 101 alebo 102 ZFEÚ.<sup>13</sup>

## 1.4 Obmedzovanie hospodárskej súťaže

Hospodárska súťaž je základ trhovej ekonomiky. Podporuje inovácie, znižuje náklady a zlepšuje výkonnosť hospodárstva. Spoločnosti motivované konkurenciou sa pokúšajú ponúkať kvalitné výrobky za nízke ceny. Aby súťaž prebiehala správne, súťažné právo zakazuje rôzne praktiky, ktoré ju obmedzujú. V nasledujúcich podkapitolách si bližšie priblížime jednotlivé spôsoby obmedzovania hospodárskej súťaže tak, ako sú kategorizované v zákone 187/2021 Z.z.,<sup>14</sup> a tiež „leniency program“, ktorý vznikol za účelom pomoci pri odhaľovaní a sankcionovaní nedovoleného správania.

### 1.4.1 Horizontálne dohody

Horizontálne dohody (kartely) sú definované ako dohody medzi podnikateľmi, ktorí sú vzájomnými konkurentami. Dohody medzi konkurentami odstraňujú konkurenčný boj a z neho plynúci tlak na podnikateľov, čo spôsobuje rast cien, menšiu ponuku tovarov a služieb, spomalenie inovácií a zníženie kvality.<sup>15</sup>

Kartelové dohody sú podľa článku 101 ods. 1 ZFEÚ všetky dohody medzi konkurentami, ktoré:

- Priamo alebo nepriamo určujú ceny alebo iné obchodné podmienky.
- Kontrolujú a obmedzujú výrobu, predaj, technický vývoj alebo investície.
- Rozdeľujú medzi sebou trhy alebo zdroje zásobovania.
- Uplatňujú rozdielne podmienky pri rovnakých plneniach voči ostatným partnerom, čím ich znevýhodňujú.

---

<sup>12</sup> Právny inštitút anglosaského právneho systému, ktorý označuje subjekt, ktorý nie je súčasťou sporu, ale dobrovoľne poskytne súdu informáciu o svojom pohľade na daný prípad.

<sup>13</sup> *Application of antitrust law by national courts*. [online]. [cit. 10.10.2022] Dostupné na internete: [https://competition-policy.ec.europa.eu/antitrust-national-courts/application-antitrust-law\\_en](https://competition-policy.ec.europa.eu/antitrust-national-courts/application-antitrust-law_en)

<sup>14</sup> *Hospodárska súťaž*. [online]. [cit. 18.10.2022] Dostupné na internete: <https://www.antimon.gov.sk/hospodarska-sutaz/?csrt=3993967890643648443>

<sup>15</sup> *Viac o karteloch a ich predmete*. [online]. [cit. 18.10.2022] <https://www.antimon.gov.sk/viac-o-karteloch-a-ich-predmete/?csrt=3993967890643648443>

- Podmieňujú uzatváranie zmlúv s inými stranami prijatím dodatočných záväzkov, ktoré svojou povahou nesúvisia s predmetom týchto zmlúv.<sup>16</sup>

Z toho vyplýva negatívny dopad nie len pre spotrebiteľov, ale v konečnom dôsledku sa prejaví na ekonomike ako celku.<sup>17</sup>

Z uvedeného vyplýva, že kartelové dohody môžu mať viacero foriem.

### 1. Cenový kartel

Najčastejší a najznámejší typ dohôd, s ktorými je možné sa stretnúť, sú dohody o priamom alebo nepriamom určení cien. Tieto dohody sú postavené na spoločnom dohodnutí cien výrobkov. Jedná sa o ťažké obmedzenia súťaže, pretože cena je jeden z najdôležitejších nástrojov súťaže. V prípade zákazu kartelových dohôd tohto druhu neexistujú žiadne výnimky. Priame určenie ceny spočíva vo výslovnej dohode konkurentov na určení konečnej ceny pre zákazníkov. Nepriame určenie ceny nastáva, ak sa konkurenti dohodnú na rovnakých postupoch a princípoch pri stanovení cien.<sup>18</sup>

### 2. Diskriminačný kartel

Tento druh kartelovej dohody sa prejavuje žiadaním nerovnakých cien bez dôvodu, ktorý by potvrdil zmysel danej nerovnosti stanovenej ceny, teda uplatnením rozdielných podmienok pri porovnateľnom konaní. Ide o umelé vytvorenie prekážok vstupu na trh, čím sa umelo udržiava nižší počet účastníkov súťaže.<sup>19</sup> Ide teda o vylúčenie určitých súťažiacich z trhu, alebo o ich prinútenie správať sa tak, ako to žiadajú účastníci kartelu.<sup>20</sup>

### 3. Segmentujúci kartel

Segmentačné kartely vznikajú na základe dohody, v ktorej sa súťažiteľia dohodnú na rozdelení trhu, čím sa vyhnú vzájomnému konkurenčnému boju. Tento druh kartelu môže mať vertikálny aj horizontálny charakter. Vo vertikálnom sa každý z účastníkov zameriava na inú

---

<sup>16</sup> Zmluva o fungovaní Európskej únie, čl. 101 ods. 1, str. 88. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2012:326:FULL&from=BG>

<sup>17</sup> Viac o karteloch a ich predmete. [online]. [cit. 18.10.2022] Dostupné na internete: <https://www.antimon.gov.sk/viac-o-karteloch-a-ich-predmete/?csrt=3993967890643648443>

<sup>18</sup> BEJČEK J. *Kartelové právo*, Brno, 1995, str. 86.

<sup>19</sup> BEJČEK J. *Kartelové právo*, Brno, 1995, str. 89.

<sup>20</sup> KARAS V. Králik A. *Európske právo. Druhé doplnené a prepracované vydanie*. Bratislava: IURA Edition.2007. str. 387.

cieľovú skupinu zákazníkov, napr. rozdielne pohlavia, a pri horizontálnom si účastníci kartelu rozdelia trh na geografické oblasti, kde budú pôsobiť bez konkurencie ostatných členov. Členovia kartelu tým svoju činnosť koordinujú tak, aby bola pre každého vymedzená určitá skupina odberateľov.<sup>21</sup>

#### **4. Tendrový kartel (Bid rigging)**

Je osobitným druhom zakázanej dohody, kde súťažiaci koordinujú svoj postup v procesoch verejného obstarávania. Účelom je vopred medzi sebou určiť víťaza obstarávania, čo sa často kompenzuje buď zapojením konkurentov ako subdodávateľov, alebo sľubom ich výhry v nasledujúcom tendri z pomedzi účastníkov. Týmto správaním súťažiacich je úplne zmarený účel a cieľ verejného obstarávania.<sup>22</sup>

Pre boj s kartelovými dohodami bol v §51 Zákona o ochrane hospodárskej súťaže uzákonený tzv. Leniency program. Program umožňuje úradu odpustiť, alebo znížiť pokutu pre člena kartelu v prípade, kedy predloží dôkazy a informácie o jeho existencii. Tieto odpustky je možné poskytnúť iba prvému podnikateľovi, ktorý z vlastnej iniciatívy dôkazy predloží. Pokiaľ podnikateľ poskytne dostatočné dôkazy na preukázanie existencie dohody obmedzujúcej súťaž, môže mu byť odpustená celá sankcia. Leniency program výrazne prispieva k odhaľovaniu a sankcionovaniu kartelov tým, že jeho členovi poskytnú takpovediac imunitu.<sup>23</sup>

#### *1.4.2 Vertikálne dohody*

Pod pojmom vertikálne dohody rozumieme dohody alebo zosúladené postupy medzi podnikateľmi, ktorí podnikajú na inej úrovni výrobného alebo distribučného reťazca a ktoré sa týkajú podmienok, za ktorých strany môžu nakupovať, predávať alebo ďalej predávať tovar a služby.<sup>24</sup> Pôsobenie na rôznych úrovniach reťazca znamená, že jeden podnikateľ produkuje

---

<sup>21</sup> KALESNÁ, K., BLAŽO, O.: *Zákon o ochrane hospodárskej súťaže. Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2012, str. 41.

<sup>22</sup> *Bid rigging*. [online]. [cit. 20.10.2022] Dostupné na internete: <https://www.antimon.gov.sk/62-sk/bid-rigging/?csrt=3993967890643648443>

<sup>23</sup> *Leniency program*. [online]. [cit. 20.10.2022] Dostupné na internete: <https://www.antimon.gov.sk/leniency-program/?csrt=3993967890643648443>

<sup>24</sup> *Oznámenie Európskej komisie: Usmernenia o vertikálnych obmedzeniach*. 2010/C. dostupné na: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010XC0519\(04\)&from=NL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010XC0519(04)&from=NL)

suroviny, ktoré ďalší využíva ako vstupy, alebo že jeden subjekt je výrobca, druhý veľkoobchod a tretí maloobchod ponúkajúci daný tovar.

Vertikálne dohody obmedzujúce súťaž sú rovnako ako horizontálne upravené v §4 zákona o ochrane hospodárskej súťaže a článku 101 Zmluvy o fungovaní Európskej únie. V oboch úpravách sú však pojmové znaky rovnaké, nakoľko vychádzajú z rovnakých ekonomických a právnych konceptov. Následkom toho sa aj zhodne interpretujú.

Všeobecne je možné vertikálne dohody rozdeľovať na cenové a necenové. V prípade cenových dohôd sa strany dohodnú na cene, za ktorú bude podnikateľ na nižšom stupni reťazca tovary alebo služby predávať. Ako príklad je možné uviesť prípad, kedy sa výrobca a veľkoobchod dohodnú na cene, za ktorú bude veľkoobchod tovar ponúkať maloobchodom. Za vertikálnu dohodu sa však nepovažuje nezáväzná odporúčenie výšky ceny alebo určenie jej maximálnej výšky.

Necenové dohody majú za cieľ vytvoriť také obmedzenia na trhu, ktoré majú spôsobiť zlepšenie pozície určitého výrobku voči konkurencii. Jedná sa o dohody obmedzujúce predaj konkurenčných výrobkov, a to napríklad dohodami o výhradnom nákupe alebo predaji od jedného alebo viacerých subjektov, dohodami o selektívnej distribúcii produktov na určité trhy alebo viazanými dohodami, kde sa dodanie tovaru podmieni odobratím aj iných druhov tovaru.<sup>25</sup>

V zákone o ochrane hospodárskej súťaže sa nepoužívajú pojmy horizontálne a vertikálne dohody, a ani sa medzi nimi nerozlišuje, nakoľko je z pohľadu zákazu toto delenie irelevantné. Rozdelenie sa však využíva pri uplatňovaní Leniency programu a uplatňovaní urovnania, kde zákon iba opisným spôsobom definuje horizontálne a vertikálne dohody.<sup>26</sup>

### 1.4.3 Zneužitie dominantného postavenia

Nevyhnutný predpoklad pre spustenie konania proti podnikateľovi, ktorý obmedzuje hospodársku súťaž zneužitím dominantného postavenia, je existencia jeho postavenia a preukázanie zneužitia tejto pozície.

---

<sup>25</sup> KARAS V. – KRÁLIK A: *Európske právo. Druhé, doplnené a prepracované vydanie*. Bratislava: IURA Edition. 2007 str. 388.

<sup>26</sup> COMPact. §4 - §6 *Dohoda obmedzujúca súťaž. Komentár*. [online]. [cit. 21.10.2022]. Dostupné na internete: <https://www.antimon.gov.sk/-4-6-dohoda-obmedzujuca-sutaz/>

O dominantné postavenie ide, ak má podnikateľ možnosť správať sa nezávisle vo vzťahu ku konkurencii, spotrebiteľom a odberateľom, čím je mu umožnené ovplyvňovať parametre trhu. Vychádza sa primárne z trhového podielu podnikateľa na relevantnom trhu, ale zohľadňujú sa aj iné faktory ako napríklad štruktúra trhu, bariéry pre vstup na trh a iné. Zastávať dominantné postavenie zakázané nie je zakázané, nesmú však svoje správanie zneužívať, a tým obmedzovať konkurenčný tlak a zamedzovať vstupu na trh.<sup>27</sup>

Pri posúdení dominancie subjektu je nutné definovať relevantné trhy, nakoľko sa môže viazať iba k určitému trhu, pričom dominantné postavenie sa môže dosahovať aj na viacerých trhoch zároveň. Pri tejto definícii sa berú do úvahy miera substitúcie a určenie tovarovej a geografickej dimenzie trhu.

Dominanciu podniku je možné rozpoznať na základe niekoľkých faktorov:

- **Štruktúra trhu**, ktorá odráža konkurenčný tlak. Vysoký podiel na trhu počas dlhého časového obdobia je indíciou naznačujúcou existenciu dominancie. Spravidla, pokiaľ je podiel na trhu nižší ako 40%, je dominancia nepravdepodobná. Existujú však osobitné prípady, kedy je možné dominantné postavenie dosiahnuť aj s nižším podielom, závisiac od iných faktorov.
- **Bariéry vstupu a expanzie** – potenciál expanzie konkurentov, alebo vstup nových konkurentov na trh sú faktory, ktoré môžu vplývať na postavenie dominantného podniku. Podniku s dominantným postavením môžu v zvyšovaní cien alebo manipulácii s trhom brániť konkurenti, ktorí vstúpia na trh, pokiaľ zvýši ceny, alebo existujúci konkurenti, ktorí expandujú svoju výrobu. Preto je nutné prihliadať na existujúce prekážky vstupu ako úspory z rozsahu, prednostný prístup k vstupom do výroby, prístup ku kľúčovej technológii alebo vplyv na distribučnú a predajnú sieť.
- **Vyrovňavacia kúpna sila** – tlak môže prichádzať nielen od konkurencie, ale aj od odberateľov. Vyrovňavacia kúpna sila vychádza z veľkosti odberateľov, ich významu pre dominantný subjekt a ich možnosti zmeniť dodávateľa, podporiť vstup

---

<sup>27</sup> Viac o zneužívaní dominantného postavenia. [online]. [cit. 21.10.2022] <<https://www.antimon.gov.sk/viac-o-zneuzivani-dominantneho-postavenia/?csrc=3993967890643648443>>

nového dodávateľa na trh alebo zabezpečiť si danú službu či tovar vertikálnou integráciou.<sup>28</sup>

Za zneužitie dominantného postavenia sa podľa §5 Zákona o hospodárskej súťaži a podľa článku 102 ZFEU považuje takéto správanie:

- Priame alebo nepriame vynucovanie neprimeraných cien alebo iných obchodných podmienok v zmluvách s inými subjektami na trhu.
- Viazanie súhlasu s uzavretím zmluvy na podmienku, že druhá strana prijme aj iné záväzky, ktoré svojou povahou alebo na základe obchodných zvyklostí nesúvisia s predmetom zmluvy.
- Uplatňovanie rozdielnych podmienok pri zhodnom alebo porovnateľnom plnení voči jednotlivým podnikateľom, ktorými sú alebo môžu byť znevýhodnení v súťaži.
- Zastavenie alebo obmedzenie výroby, odbytu alebo technického vývoja na úkor spotrebiteľov.<sup>29</sup>

Na rozdiel od dohôd obmedzujúcich súťaž, kde existujú určité výnimky zo zákazu, je každé zneužitie dominantného trhu bez výnimiek zakázané.

#### 1.4.4 Koncentrácie

Koncentrácia je proces spájania podnikateľov pomocou zlúčenia samostatných podnikateľov alebo prevzatia kontroly nad iným subjektom. Za získanie kontroly sa považuje nadobudnutie rozhodovacieho vplyvu na činnosť podniku buď získaním vlastníckych alebo užívateľských práv k podniku alebo jeho časti. Koncentrácia teda vzniká vtedy, keď podnik stratí svoju samostatnosť. Za koncentráciu sa považuje aj založenie spoločného podniku kontrolovaného dvoma alebo viacerými podnikateľmi, ktorí trvalo vykonávajú všetky funkcie

---

<sup>28</sup> COMPact. §8 *Zneužívanie dominantného postavenia. Komentár. Detailný výklad* [online]. [cit. 21.10.2022] Dostupné na internete: <https://www.antimon.gov.sk/-4-6-dohoda-obmedzujuca-sutaz/>

<sup>29</sup> Zákon o ochrane hospodárskej súťaže 187/2021 Z. z. [online]. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2021/187/20210601>

samostatného ekonomického subjektu. Výsledkom koncentrácie je vytvorenie trvalého spojenia samostatných podnikov.<sup>30</sup>

Základný cieľ kontroly koncentrácie je zabrániť vzniku takých štruktúr, ktoré by viedli k narušeniu trhu. Prístup ku kontrole koncentrácií je iný ako v iných oblastiach súťažného práva. Kontrola koncentrácií prebieha ex ante, zatiaľ čo v prípade zneužitia dominantného postavenia a protisúťažných dohôd PMÚ SR zasahuje ex post. Pri kontrole koncentrácií sa predpovedá budúca trhová štruktúra, ktorá by mala nastať. Koncentrácie sa zakážu iba v prípadoch, kedy vyvolajú obavy, že by v ich dôsledku bola značne narušená súťaž.<sup>31</sup>

Kontrole úradu podliehajú koncentrácie ak:

- Spoločný obrat účastníkov za účtovné obdobie predchádzajúce vzniku koncentrácie v SR je najmenej 46 000 000 eur a aspoň dvaja účastníci dosiahli v SR celkový obrat každý najmenej 14 000 000 eur za rovnaké obdobie,
- Ak ide o koncentráciu zlúčení alebo splynutím dvoch alebo viacerých podnikov a predchádzajúci ročný obrat aspoň jedného z účastníkov je najmenej 14 000 000 eur, a zároveň celosvetový obrat za predchádzajúce účtovné obdobie je najmenej 46 000 000 eur,
- Ak ide o získanie kontroly nad podnikom, a aspoň jeden z účastníkov, ktorý ho získava, má minulý ročný účtovný obrat najmenej 14 000 000 eur a celkový svetový obrat za rovnaké obdobie ďalšími účastníkmi je najmenej 46 000 000 eur.<sup>32</sup>

Po nahlásení koncentrácie a dodaní relevantných dokumentov úrad posudzuje vplyv koncentrácie na súťaž. Úrad môže požadovať doplňujúce informácie od účastníkov koncentrácie a tiež vykonáva analýzu trhu. Pri analýze využíva služby Štatistického úradu SR, Národnej banky SR a iných relevantných inštitúcií. Po vykonaní vyšetrovania a analýzy vplyvu na súťažné prostredie má PMÚ SR tri možnosti ako rozhodnúť o koncentracii:

- Pokiaľ nevznikli obavy, schváli koncentráciu.

---

<sup>30</sup> KALESNÁ K.: *Európske právo*. 2011 s. 242.

<sup>31</sup> COMPact. §9 Koncentrácia. *Komentár. Všeobecný úvod* [online]. [cit. 21.10.2022] Dostupné na internete: <https://www.antimon.gov.sk/-9-koncentracia/?csrc=3993967890643648443>

<sup>32</sup> Zákon 187/2021 Z. z. §8 odst. 1.

- Ak sú identifikované súťažné obavy, účastníci konania môžu predložiť návrhy odstraňujúce dané obavy. Pokiaľ sú podmienky akceptované, schváli koncentráciu s danými podmienkami a účastníci ich musia následne splniť. Navrhnuté podmienky nemusia byť akceptované. V tom prípade je koncentrácia zakázaná.
- Zákaz koncentrácie.<sup>33</sup>

#### 1.4.5 Štátna pomoc

Všetky predchádzajúce konania, ktorými je možné obmedzovať hospodársku súťaž, sú zo strany podnikateľov, avšak štátna pomoc je špecifickým prípadom, kedy môže konanie štátu narušiť hospodársku súťaž.

Štátna pomoc v SR je upravená na základe zákona 358/2015 Z. z. a na základe článku 107 ZFEÚ. Na základe danej úpravy je zakázaná akákoľvek pomoc podnikateľom zo štátnych prostriedkov, ktorá narušá hospodársku súťaž, alebo hrozí narušením hospodárskej súťaže tým, že zvýhodní určité podnikateľské subjekty alebo výrobu určitých tovarov.<sup>34</sup>

Za štátnu pomoc sa považujú také opatrenia, ktoré spĺňajú všetky nasledujúce kritériá:

- Prevod verejných zdrojov a pripísateľnosť štátu.
- Ekonomické zvýhodnenie príjemcu pomoci.
- Selektívnosť opatrenia pomoci.
- Vplyv na hospodársku súťaž a vnútorný obchod EÚ.<sup>35</sup>

Štátnu pomoc je možné poskytnúť len v prípade, ak je o jej zámeroch upovedomená EK, aby mohla podať svoje pripomienky. EK následne pomoc buď schváli, otvorí vyšetrovanie alebo zamietne poskytnutie štátnej pomoci. Cieľom vymáhania je odstrániť akúkoľvek neprimeranú výhodu poskytnutú podnikateľom a obnoviť trh do stavu predtým, ako bola pomoc poskytnutá.

---

<sup>33</sup> *Postup úradu pri posúdení koncentrácie.* [online]. [cit. 21.10.2022]. Dostupné na: <https://www.antimon.gov.sk/postup-uradu-pri-posudení-koncentracie/?csrt=3993967890643648443>

<sup>34</sup> *O štátnej pomoci.* [online]. [cit. 23.10.2022]. Dostupné na: <https://www.antimon.gov.sk/o-statnej-pomoci/?csrt=3993967890643648443#3>

<sup>35</sup> *Štátna pomoc.* [online]. [cit. 23.10.2022]. Dostupné na: <https://www.financnasprava.sk/sk/infoservis/statna-pomoc>

Pre akékoľvek určenie vplyvu zásahov do hospodárskej súťaže je nutné detailne definovať relevantný trh na ktorom súťaž prebieha.

## 1.5 Relevantný trh

Relevantný trh slúži na vytvorenie rámca, v ktorom sa uplatňuje politika hospodárskej súťaže EÚ. Hlavným účelom definície relevantného trhu je identifikovať systematicky všetky súťažné bariéry, ktorým musia dotknuté podniky na trhu čeliť. Cieľom definície relevantného trhu v geografickej a výrobkovej dimenzii je identifikovať konkurentov podniku, ktorí môžu ovplyvniť jeho trhové správanie a zabrániť mu správať sa nezávisle od účinného konkurenčného tlaku.<sup>36</sup>

Pri posudzovaní porušenia pravidiel hospodárskej súťaže je relevantný trh základným aspektom, ktorý je nutné zvážiť. Vymedzenie relevantného trhu znamená stanovenie rozsahu pôsobnosti pravidiel hospodárskej súťaže.<sup>37</sup>

Vymedzenie relevantného trhu je nevyhnutné pre:

- Definovanie dominantného postavenia a jeho zneužívania.
- Posudzovanie porušení súťaže dohodami obmedzujúcimi súťaž.
- Posudzovanie koncentrácií spoločností.

EK rozpoznáva tovarový a geografický trh. Avšak dôležitú úlohu zohráva aj časové určenie trhu. EK sa snaží čo najužšie definovať relevantný trh, ale pre súťažiteľov je priaznivejšie jeho ponechanie v širokom chápaní. Tým sa znižuje riziko porušenia pravidiel hospodárskej súťaže, a zároveň sa podniky musia vysporiadať s menším množstvom prekážok.<sup>38</sup>

### 1.5.1 Rozdelenie relevantného trhu

---

<sup>36</sup> Oznámenie Komisie o definícii relevantného trhu na účely práva hospodárskej súťaže spoločenstva [online]. [cit. 6.11.2022]. Dostupné na: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:31997Y1209\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:31997Y1209(01))

<sup>37</sup> VARGA, P.: *Relevantný trh ako kritérium pri uplatňovaní pravidiel na ochranu hospodárskej súťaže*. Justičná revue, 58, 2006, č. 6 – 7, s. 928- 930.

<sup>38</sup> SUCHOŽA J. – HUSÁR J. a kol.: *Obchodné právo*. Bratislava: IURA EDITION, 2009, s. 251.

Ako je spomenuté vyššie, Oznámenie komisie o definícii relevantného trhu predpokladá, že relevantný trh je tvorený dvoma hlavnými zložkami, ktorými sú:

- **Relevantný tovarový trh.**
- **Relevantný geografický trh.**

V niektorých publikáciách však k týmto dvom zložkám trhu uvádzajú aj tretiu zložku, ktorou je **relevantný časový trh**.<sup>39</sup>

**Relevantný tovarový trh** zahŕňa všetky výrobky a služby, ktoré spotrebiteľ považuje za zameniteľné alebo nahraditeľné, a to z hľadiska vlastností výrobkov, ich cien a oblasti ich použitia. Táto definícia nás privádza ku konceptu "substitúcie dopytu", ktorá predstavuje významný faktor ovplyvňujúci správanie dodávateľa daného výrobku/služby. Inak povedané, tovary a služby, ktoré kupujúci považujú za vzájomne zameniteľné, sa vo všeobecnosti považujú za tovary, ktoré sú na tom istom trhu, pričom tovary a služby, ktoré kupujúci nepovažujú za vzájomne zastupiteľné, sa považujú za tovary/služby na samostatných trhoch výrobkov.<sup>40</sup>

Na strane dopytu zahŕňa relevantný trh s výrobkami všetky také substitúty, na ktoré by spotrebiteľ prešiel, ak by sa cena výrobku zvýšila. Na strane ponuky by to zahŕňalo všetkých výrobcov, ktorí by mohli so svojimi existujúcimi zariadeniami prejsť na výrobu takýchto náhradných tovarov.<sup>41</sup>

Pri definovaní relevantného trhu je nutné, aby došlo aj k definícii **geografického relevantného trhu**. V Oznámení komisie o definícii relevantného trhu je geografický trh definovaný ako oblasť, v ktorej sú spoločnosti zapojené do vzťahu dopytu a ponuky, v ktorej sú súťažné podmienky dostatočne homogénne a ktorá sa od susedných oblastí výrazne líši a konkurenčné podmienky v nej sú viditeľne odlišné od podmienok v susedných oblastiach.<sup>42</sup>

Z uvedeného vyplýva, že na to, aby boli dva podniky účastníkmi rovnakého relevantného geografického trhu, je nutné, aby pôsobili v rámci jednej oblasti s dostatočne

---

<sup>39</sup> WHISH R., *Competition Law*, Butterworths, London, 2018, str. 42.

<sup>40</sup> *Guidelines on the Definition of Relevant Market* [online]. [cit. 8.11.2022]. Dostupné na: <https://www.ftc.sc/wp-content/uploads/2018/11/FTC-Guidelines-on-Relevant-Market.pdf>

<sup>41</sup> *Relevant Market In Competition Case Analyses* [online]. [cit. 8.11.2022]. Dostupné na: <https://circ.in/relevant-market-in-competition-case-analyses/>

<sup>42</sup> *Oznámenie Komisie o definícii relevantného trhu na účely práva hospodárskej súťaže spoločenstva* [online]. [cit. 8.11.2022]. Dostupné na: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:31997Y1209\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:31997Y1209(01))

rovnakými podmienkami, ktoré ju odlišujú od susedných oblastí s ich špecifickými podmienkami. Pokiaľ tento predpoklad nie je naplnený, tak sa podniky nachádzajú na rozdielnych relevantných trhoch, aj keď produkujú identické výrobky, ktoré by na základe definície relevantného výrobného trhu patrili do jedného relevantného trhu.

V praxi sú hranice geografických trhov často určené nákladmi na dopravu, časom prepravy, tarifami a právnymi predpismi. Napríklad trhy s pieskom, štrkom, kartónovými krabicami, odvozom odpadu a inými "ťažkými, ale málo hodnotnými" výrobkami sú často pomerne malé, pretože náklady na prepravu na veľké vzdialenosti sú v porovnaní s nákladmi na samotný výrobok veľké. Náklady na prepravu môžu nepriamo ovplyvniť aj hranice geografických trhov. Napríklad výrobca sofistikovaného a drahého stroja, ktorý by sa mohol ľahko prepravovať na veľké vzdialenosti, nemusí byť schopný predávať vzdialeným zákazníkom, pretože náklady na zabezpečenie technickej pomoci - prepravu technikov alebo udržiavanie zásob náhradných dielov na vzdialených miestach - môžu byť príliš vysoké. Čas potrebný na prepravu rýchlo sa kaziaceho výrobku na veľké vzdialenosti môže tiež obmedziť veľkosť geografického trhu.<sup>43</sup>

To isté môžu spôsobiť aj clá a iné obchodné prekážky. Ak zahraniční výrobcovia musia platiť clo, výsledné zvýšenie ceny ich výrobkov môže odradiť domácich spotrebiteľov od ich nákupu. V tom prípade sa geografický trh z pohľadu domácich spotrebiteľov nerozšíri za hranice domáceho trhu. Pri zvažovaní účinku ciel je však dôležité, aby sa na situáciu nepozeralo staticky. Napríklad, pokiaľ clo zníži participáciu zahraničného podnikateľa kvôli zvýšeným cenám, zvýšenie cien domácimi výrobcami môže spôsobiť, že ceny sa dostanú na úroveň, kde zahraničný producent bude konkurencieschopný aj napriek clu.<sup>44</sup>

Okrem tovarového a geografického hľadiska môžeme definovať relevantný trh aj z **časového hľadiska**. Ide o trh, ktorý je ohraničený časovým intervalom, či už sezónnym, časovým alebo iným. Príkladom môžu byť reštaurácie a bary, ktoré môžu byť na rovnakom relevantnom trhu počas obeda, ale večer už nie. Ďalším príkladom sú trhy so sezónnym ovocím,

---

<sup>43</sup> *Market Studies Guide for Competition Authorities 2018* [online]. [cit. 17.11.2022] Dostupné na: <https://www.oecd.org/daf/competition/market-studies-guide-for-competition-authorities.htm>

<sup>44</sup> *Prosecution and law enforcement, OECD*, [online]. [cit. 8.11.2022] Dostupné na: <https://www.oecd.org/daf/competition/prosecutionandlawenforcement/27122235.pdf>

ktoré môže obmedziť konkurenciu iba počas určitého obdobia, avšak nie celý rok, pretože mimo určitej sezóny nie je k dispozícii.<sup>45</sup>

Pri definovaní relevantného trhu je nutné brať do úvahy aj iné trhy, ktoré môžu priamo ovplyvniť relevantný trh. Najmä v prípadoch zneužitia dominantného postavenia môže nastať situácia, keď je podnik dominantný na jednom trhu a svojim správaním ovplyvňuje hospodársku súťaž na druhom, či sa jedná o trh dodávateľov surovín alebo popredajné produkty.

Trhy so surovinami môžu predstavovať samostatný trh, aj keď výrobky vyrobené z tejto suroviny môžu tvoriť široký relevantný trh s mnohými zastupiteľnými výrobkami. Tak konštatoval SD EÚ napríklad vo veci *Commercial Solvents*, keď zistil, že aminobutanol, využívaný na výrobu etambutolu pre použitie ako liek na tuberkulózu, predstavuje samostatný relevantný trh s výrobkami. V tomto prípade spoločnosť Zoja vyrábala etambutol z aminobutanolu vyrábaného primárne spoločnosťou *Commercial Solvents*. *Commercial Solvents* zneužili svoje dominantné postavenie, keď ako dominantný podnik na trhu s etambutolom odmietli dodávky spoločnosti Zoja, ktorá bola od ich dodávok závislá. Ich dôvodom bolo, že mali v úmysle vstúpiť na trh s aminobutanolom. Aj keď na trhu boli dostupné aj iné lieky na liečbu tuberkulózy, SD EÚ rozhodol, že relevantný trh v tomto prípade netvorili lieky proti tuberkulóze, ale aminobutanol ako surovina na výrobu etambutolu, keďže jeho výrobcovia sa pri svojej výrobe bez aminobutanolu nezaobišli. Odmietnutie dominantného podniku pôsobiaceho na jednom trhu dodávať svoj výrobok podniku na druhom trhu teda predstavuje zneužitie dominantného postavenia, ak takéto správanie môže obmedziť hospodársku súťaž na sekundárnom trhu.<sup>46</sup>

Trh s popredajnými službami a súvisiacimi tovarmi je často dôležitý najmä pre tovary určené na dlhodobé používanie spotrebiteľom. Pre ich použitie je často nutné používať aj iné výrobky ako napríklad farby alebo papiere do tlačiarň. Dané príslušenstvo často má omnoho kratšiu životnosť ako výrobok, a preto musí byť musí byť príslušenstvo priebežne udržiavané alebo vymieňané. Takéto výrobky sú tiež často vyrábané rovnakým výrobcom ako pôvodný tovar. Príslušenstvo môže tvoriť samostatný trh, ktorý je nutné odlíšiť od trhu so samotným

---

<sup>45</sup> MOTTA M., *Competition policy: theory and practice. 1st ed.* Cambridge: Cambridge University Press, 2004. s. 110.

<sup>46</sup> WHISH R., *Competition Law, Butterworths, London*, 2018, str. 664.

výrobkom určeným pre dlhodobé použitie, nakoľko pôvodný výrobok a jeho doplnky nie sú vzájomne zastupiteľné.<sup>47</sup>

V hodnotení k Oznámeniu Komisie o definícii relevantného trhu z roku 2021 EK uviedla, že pri definícii relevantného trhu je nutné brať do úvahy, či sú inovačné schopnosti jedným z kľúčových vstupov, a či by konkurencia zo strany inovátorov mimo daného trhu s výrobkami mohla predstavovať významný tlak. Orgány pre hospodársku súťaž sa väčšinou riadia tromi hlavnými prístupmi, ktoré sa určujú v závislosti od povahy inovácií, ktoré charakterizujú dané odvetvie:

- inovačné aspekty sa posudzujú ako súčasť existujúcich trhov s výrobkami,
- inovačné aspekty sa posudzujú ako súčasť samostatných technologických trhov pre licencované/obchodované technológie,
- inovačné aspekty posudzujú ako súčasť samostatných inovačných priestorov alebo centier výskumu a vývoja pre neobchodované výsledky inovácií.<sup>48</sup>

### 1.5.2 Dôležité aspekty definície relevantného trhu

Spoločnosti sú vystavené na trhu trom hlavným konkurenčným aspektom, ktoré môžu ovplyvniť ich správanie. Podľa Oznámenia o definícii relevantného trhu sa jedná sa o:

- zameniteľnosť dopytu,
- zameniteľnosť ponuky,
- potenciálnu konkurenciu.<sup>49</sup>

**Zameniteľnosť dopytu** je považovaná v oznámení komisie za najbezprostrednejšiu a najúčinnnejšiu silu pôsobiacu na dodávateľov, a to najmä v oblasti rozhodovania o cene.

---

<sup>47</sup> WHISH R., *Competition Law*, Butterworths, London, 2018, str. 668.

<sup>48</sup> COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT EVALUATION of the Commission Notice on the definition of relevant market for the purposes of Community competition law <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:52021SC0199>

<sup>49</sup> Oznámenie Komisie o definícii relevantného trhu na účely práva hospodárskej súťaže spoločenstva [online]. [cit. 8.11.2022]. Dostupné na: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:31997Y1209\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:31997Y1209(01))

Zameniteľnosť výrobku na strane dopytu umožňuje určiť, aké tovary alebo služby považujú spotrebiteľia za substitučné. Podstata zameniteľnosti je v tom, že pokiaľ sa spoločnosť rozhodne zvýšiť cenu tovaru alebo služby, niektorí spotrebiteľia nebudú toto zvýšenie akceptovať, ale znížia spotrebu alebo prejdú k inému dostupnému zameniteľnému tovaru. Pokiaľ existuje tovar, ktorý je týmto spôsobom zameniteľný, spoločnosť nebude zvyšovať ceny, pretože by zvýšenie marže na tovare bolo prevýšené znížením množstva predaného tovaru.<sup>50</sup>

Jedným z faktorom, ktorý vplýva na zameniteľnosť dopytu, sú preferencie spotrebiteľov. V prípade preferencií spotrebiteľov nie je podstatné, či majú tovary podobné znaky, ale to, či spotrebiteľia považujú dané dva tovary za substitúty. Spotrebiteľ teda môže považovať dva produkty za substitúty aj napriek tomu, že sa na základe fyzikálnych vlastností odlišujú, a zároveň sa môže stať, že dva tovary, ktoré sú na základe charakteristík podobné, nebude spotrebiteľ považovať za substitúty.<sup>51</sup>

Mieru zameniteľnosti na strane dopytu môžeme testovať dvomi spôsobmi, a to priamo a nepriamo. Priamu zastupiteľnosť môžeme odvodiť od správania spotrebiteľov v minulosti, čo ekonómovia nazývajú odhalené preferencie. Ak pri zvýšení cien tovaru v minulosti reagoval spotrebiteľ obmedzením jeho spotreby a prechodom na iné tovary, dokazuje to jeho zastupiteľnosť. Pokiaľ nie sú dostupné dáta o minulom správaní, testovanie si vyžaduje nepriamy prístup. Tento prístup zahŕňa napríklad prieskum produktovej charakteristiky a jeho zamýšľaného využitia.<sup>52</sup>

Dôležitý nástroj pre určenie zameniteľnosti výrobku zo strany dopytu je tzv. krížová elasticita výrobku. Krížová elasticita pomáha určiť, či výrobky s rôznymi vlastnosťami alebo v rôznej kvalite, ale s rovnakým použitím, patria do jedného relevantného trhu.

EK vo svojom oznámení informuje o teste, ktorý využíva pri zisťovaní krížovej elasticity a s tým spojenej zameniteľnosti dopytu. Na tieto účely používa po vzore Amerického práva **test**

---

<sup>50</sup> MOTTA M., *Competition policy: theory and practice*. 1st ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2004. s. 142.

<sup>51</sup> O'DONOGHUE, R. – PADILLA A., *The law and economics of article 102 TFEU*. 2nd ed. Oxford: Hart publishing, 2013. s. 48.

<sup>52</sup> O'DONOGHUE, R. – PADILLA A., *The law and economics of article 102 TFEU*. 2nd ed. Oxford: Hart publishing, 2013. s. 53.

**malého ale podstatného, trvalého zvýšenia cien**, známeho pod skratkou **SSNIP** (Small but Significant Non-transitory increase in price).<sup>53</sup>

Podstatou testu je skúmanie dopadu malého ale významného zvýšenia ceny na zisky výrobcu. V princípe odpovedá na otázku, či spotrebitelia jedného výrobku prejdú na iné, ľahko dostupné výrobky, predstavujúce náhradu testovaného výrobku, v reakcii na hypoteticky malé, ale stále zvyšovanie relatívnej ceny výrobku voči ostatným výrobkom.

Pre aplikáciu testu je nutné stanoviť najužšie skupiny výrobkov a geografické územie, a to na základe ceny výrobku, jeho charakteristických vlastností a plánovaného použitia. Pre test sa následne predpokladá, že na trhu s daným výrobkom sa nachádza monopol. Následne sa skúma, aká situácia nastane na trhu, pokiaľ by došlo k malému ale podstatnému trvalému zvýšeniu ceny, zvyčajne vo výške 5-10 %. V rámci rozpätia sa percento zvýšenia ceny pohybuje na základe bežnej marže v danom odvetví. Zvýšenie o 5 % sa používa v odvetviach s nízkymi maržami, 10 % v odvetviach s vysokými. Skúma sa, či nahradenie produktu medzi spotrebiteľmi bude v takej miere, že zvýšenie ceny nebude prinášať zisk, pretože spôsobí značné zníženie predajov. V takom prípade je nutné rozšíriť skupinu výrobkov a geografickú oblasť, a následne proces opakovať, až kým nebude skupina výrobkov a geografická oblasť stanovená tak, že malé ale podstatné, neprechodné zvýšenie ceny spôsobí vytvorenie dodatočného zisku.<sup>54</sup>

EK v bode 18 oznámenia uvádza praktický príklad testu pri podnikoch plniacich fľaše nealkoholickými nápojmi. Predmetom by bola otázka, či nealkoholické nápoje s rôznou príchuťou patria na rovnaký trh. Prakticky by otázka bola, či by spotrebiteľ nápoja s príchuťou A prešiel na nápoj s inou príchuťou, ak by sa cena nápoja A zvýšila o 5-10 %. Ak po zvýšení ceny A prejde dostatok spotrebiteľov na príchuť B, teda zvýšenie ceny A nie je ziskové, potom sa trh skladá minimálne z nápojov chuti A a B. Následne by bol proces opakovaný s pridanou príchuťou C, až pokiaľ by nenastala situácia, kde by sa zvýšenie ceny neprejavilo dostatočnou substitúciou dopytu.<sup>55</sup>

---

<sup>53</sup> Oznámenie Komisie o definícii relevantného trhu na účely práva hospodárskej súťaže spoločenstva [online]. [cit. 3.12.2022]. Dostupné na: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:31997Y1209\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:31997Y1209(01))

<sup>54</sup> NEJEZCHLEB, K a spol. *Ekonomické metódy v súťažnom práve*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. s. 97.

<sup>55</sup> Oznámenie Komisie o definícii relevantného trhu na účely práva hospodárskej súťaže spoločenstva [online]. [cit. 3.12.2022]. Dostupné na: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:31997Y1209\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:31997Y1209(01))

Tiež je nutné uviesť, že spomínané zvýšenie ceny musí byť neprechodné, a teda trvalé. Pokiaľ by zvýšenie bolo iba dočasné, spotrebiteľ by mal možnosť počkať na opätovné zníženie ceny bez toho, aby bol nútený prejsť na substitút.

Z charakteru testu je jasné, že ho nie je možné vykonať priamo na trhu v praxi, ale je možné ho iba simulovať. Napriek jeho zdanlivej jednoduchosti existujú pre aplikáciu rôzne prekážky, ktoré vymedzenie trhu komplikujú. Budeme sa im venovať v ďalšom texte.

Problémom pre určenie relevantného trhu na základe SSNIP testu môže byť skutočnosť, že podmienky na trhu už v čase testovania môžu byť ovplyvnené protisúťažným správaním účastníkov trhu. SSNIP test nedokáže odhaliť, či pôvodná cena výrobku pred aplikáciou testu je už nadhodnotená kvôli vplyvu kartelu alebo dominantného súťažiaceho. V anglickej literatúre sa tento jav nazýva **Cellophane Fallacy** kvôli prípadu výrobcu celofánu El du Pont, v ktorom sa tento nedostatok prvý krát prejavil.<sup>56</sup>

Problematika Cellophane fallacy, resp. celofánového omylu plyní zo správania, kedy sa podniky snažia maximalizovať svoje zisky, a ceny stanovujú na hranici akceptovateľnosti spotrebiteľom, ale pod úrovňou výrobku, ktorým je nahraditeľný, čím sa chránia pred prechodom spotrebiteľov k substitútom.

Ako teoretický príklad možno uviesť situáciu, v ktorej náklady na výrobu tovaru A sú 10 € a výrobné náklady tovaru B sú 20 €. Monopolný producent výrobku A bude s cieľom maximalizovať zisk predávať svoj tovar tesne pod cenu 20 €. V danej situácii je pre spotrebiteľa výhodné stále nakupovať tovar A, ale výrobca predáva tovar A za omnoho vyššiu cenu ako sú jeho výrobné náklady, čím dosahuje veľké zisky. Pri určovaní relevantného trhu pomocou SSNIP v danom prípade bude výsledkom to, že výrobok A aj B budú tvoriť spoločný relevantný trh, nakoľko zvýšenie ceny o 5-10 % spôsobí prechod spotrebiteľa k substitučnému výrobku. Výrobca A teda môže argumentovať, že nemôže zvyšovať ceny bez toho, aby došlo k zníženiu objemu predaja, a tým pádom výrobca B je jeho konkurentom.<sup>57</sup>

V bode 19 oznámenia sa EK vyjadruje, že pre vykonanie testu sa má použiť bežná trhovú cenu, čo však nemusí platiť, pokiaľ je táto cena stanovená v podmienkach nedostatočnej

---

<sup>56</sup> NEJEZCHLEB, K a spol. *Ekonomické metódy v súťažnom práve*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. s. 106.

<sup>57</sup> SHAH R. *Using the hypothetical monopolist test to define the relevant market for ad tech*. [online]. [cit. 3.12.2022]. Dostupné na: <https://truthonthemarket.com/tag/cellophane-fallacy/>

konkurencie, a cena teda môže byť značne navýšená. Týmto EK uznáva existenciu Celophane fallacy, avšak neposkytuje žiadne odporúčanie, ako v danej situácii postupovať.<sup>58</sup>

Táto chyba však nemusí nutne znamenať nemožnosť použitia SSNIP testu pre vymedzenie relevantného trhu, ale robí jeho analýzu zložitejšou. Kontrolu je možné vykonať napríklad nahliadnutím do interných dokumentov súťažiteľa, ale postup môže byť rôzny od prípadu k prípadu.<sup>59</sup>

**Zameniteľnosť ponuky** predstavuje reakciu dodávateľov na zmeny ceny tovaru alebo služby. Rovnako ako na zvýšenie ceny reagujú spotrebitelia, môže sa zmena prejavíť aj u dodávateľov. Zvýšenie ceny je impulzom k tomu, aby zvýšili svoju produkciu s očakávaním, že spotrebiteľ bude hľadať substitučný výrobok. Pokiaľ je presun k novej výrobe alebo vstup na trh vďaka zvýšeniu ceny časovo a finančne nenáročný, začnú tovar ponúkať aj iní dodávatelia, prípadne zvýšia výrobu existujúci konkurenti.<sup>60</sup>

Praktický príklad zameniteľnosti ponuky je možné nájsť vo sfére textilnej výroby. Odevy sa dodávajú v nespočetnom množstve alternatív. Podnik sa môže špecializovať na detské oblečenie, odevy pre ženy alebo mužov, rôzne formálne alebo neformálne odevy. Z hľadiska dopytu však napríklad detské oblečenie nie je zameniteľné s pánskym oblečením, preto by sa zo strany dopytu mohli tieto dva trhy javiť ako samostatné relevantné trhy - trh s detskými odevmi a trh s pánskymi odevmi. Avšak na strane ponuky sú textilné podniky spravidla pripravené prejsť na výrobu inej kategórie oblečenia, pričom prechod na inú produkciu je možné realizovať s minimálnymi nákladmi a vo veľmi krátkom časovom rozmedzí. Výrobcovia textílií sú schopní si navzájom konkurovať pri rôznych zákazkách na rôzne druhy oblečenia, najmä ak sú vypísané s dostatočným predstihom. Za týchto okolností relevantný trh nebude EK definovať ako trh detského oblečenia a trh pánskeho oblečenia, ale rôzne druhy odevov sa zahrnú do jedného relevantného trhu, kde sa objemy predajov zráťajú dohromady s cieľom odhadnúť hodnotu a objem trhu.

---

<sup>58</sup> *Oznámenie Komisie o definícii relevantného trhu na účely práva hospodárskej súťaže spoločenstva* [online]. [cit. 3.12.2022]. Dostupné na: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:31997Y1209\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:31997Y1209(01))

<sup>59</sup> WHISH R., *Competition Law*, Butterworths, London, 20018, str. 91.

<sup>60</sup> DAVIS J. – GARCÉS E., *Quantitative techniques for competition and antitrust analysis*. Princeton: Princeton University Press, 2010.

Skúmať nahraditeľnosť na strane ponuky má zmysel, pokiaľ môže dodávateľ ľahko vstúpiť na trh. To znamená, že dodávateľ môže preorientovať výrobu na relevantný tovar a za krátky čas ho uviesť na trh bez toho, aby mu vznikali významné náklady alebo riziká.<sup>61</sup>

Pri efektívnej nahraditeľnosti je nutné zvážiť niekoľko podmienok:

- dostupnosť aktív potrebných k produkcii, distribúcii a reklame produktu,
- možnosť obstarania ďalších nutných aktív bez vzniku dodatočných nákladov,
- podnety k zapojeniu sa do výroby relevantného tovaru alebo služby producentmi substituovateľných tovarov,
- možnosť presmerovania súčasnej výroby k relevantným produktom, pretože disponujú kapacitou, ktorá môže byť využitá na produkciu pri nízkych nákladoch,
- spotrebitelia vnímajú ich produkty ako vhodné substitúty pre existujúci tovar.<sup>62</sup>

Existuje však aj tretia forma zastupiteľnosti, ktorou **reťazová zameniteľnosť**. Reťazová zameniteľnosť nastáva vtedy, keď tovar A a tovar C nie sú navzájom zameniteľné, ale tovar B je nahraditeľný tovarom A aj tovarom C. Z tohto dôvodu môžu tovary A a C patriť na ten istý relevantný trh, pretože ich ceny môžu byť ovplyvnené cenami tovaru B. V praxi môžu byť substitučné reťazce často dlhšie a počet produktov, ktoré môžu byť medziproduktmi v rámci dvoch produktov, môže byť vyšší.

Aby sa predišlo riziku neopodstatneného určenia príliš širokých relevantných trhov v dôsledku reťazovej substitúcie, musí sa dostatočne preukázať existencia vzájomnej cenovej závislosti medzi reťazovo zastupiteľnými výrobkami.<sup>63</sup>

**Potenciálna konkurencia** je ekonomická jednotka, ktorá ešte nevytvára hospodársku súťaž na danom trhu, ale ktorá má potenciál tak urobiť v dohľadnej budúcnosti. Sú to potenciálni účastníci trhu, ktorí:

---

<sup>61</sup> *Oznámenie Komisie o definícii relevantného trhu na účely práva hospodárskej súťaže spoločenstva* [online]. [cit. 8.11.2022]. Dostupné na: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:31997Y1209\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:31997Y1209(01))

<sup>62</sup> O'DONOGHUE, R. – PADILLA A., *The law and economics of article 102 TFEU*. 2nd ed. Oxford: Hart publishing, 2013. s. 103.

<sup>63</sup> *Oznámenie Komisie o definícii relevantného trhu na účely práva hospodárskej súťaže spoločenstva* [online]. [cit. 20.11.2022]. Dostupné na: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:31997Y1209\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:31997Y1209(01))

- majú zavedený produkt a schopnosť ľahko vstúpiť na trh v dostatočnom rozsahu,
- a ktorí by mohli byť udržaní mimo trhu prostredníctvom tradičných protisúťažných stratégií.

Hlavný rozdiel medzi potenciálnou a skutočnou konkurenciou teda spočíva v tom, že potenciálna konkurencia sa vzťahuje na konkurenčnú silu, ktorá sa na trhu ešte nerealizovala. Toto rozlíšenie ďalej znamená, že hodnotenie hospodárskej súťaže súvisiace s potenciálnou konkurenciou nemôže byť založené na štrukturálnych opatreniach, ako sú indexy koncentrácie, alebo na cenovej analýze. Hlavným dôvodom je, že výrobok potenciálneho konkurenta a okolnosti jeho potenciálneho vstupu na trh nemusia byť v čase posudzovania dokonale definované a že podľa definície musí mať nulový podiel na trhu. Z toho vyplýva, že pri posudzovaní konkurencie by sa mali skúmať kanály, ktoré nesúvisia s cenami. Kľúčovým alternatívnym konkurenčným kanálom sú inovácie. Podnik, ktorý sa zaoberá inováciou súvisiacou s existujúcim výrobkom, ale ešte tento konkrétny výrobok neposkytuje, by sa za určitých podmienok mohol považovať za potenciálneho konkurenta dodávateľov existujúcich výrobkov. Okrem toho, ak mnoho podnikov pracuje na vývoji neexistujúceho výrobku, po ktorom bol identifikovaný dopyt, napr. lieku na určitú chorobu, stávajú sa navzájom potenciálnymi konkurentmi.<sup>64</sup>

Analýza potenciálnej konkurencie sa vykonáva spravidla v neskoršom štádiu vyšetrovania zodpovedným PMÚ SR, najčastejšie vtedy, keď už je pozícia dotknutých firiem na relevantnom trhu určená, to jest, keď je pozícia zdrojom obáv z hľadiska hospodárskej súťaže.<sup>65</sup>

## 1.6 Praktický postup EÚ pri vymedzovaní relevantného trhu

Pri vymedzení relevantných trhov v konkrétnych prípadoch EÚ využíva množstvo metód a zdrojov informácií. Vyššie bol charakterizovaný test SSNIP, ktorý dokáže poskytnúť podklad pre určenie nahraditeľnosti výrobku a následné stanovenie relevantného trhu. Tento test

---

<sup>64</sup> MAIER N. – KANTANEN K., *Economics of potential competition*. [online]. [cit. 20.11.2022]. Dostupné na: <https://copenhageneconomics.com/publication/economics-of-potential-competition/>

<sup>65</sup> *Oznámenie Komisie o definícii relevantného trhu na účely práva hospodárskej súťaže spoločenstva* [online]. [cit. 8.11.2022]. Dostupné na: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:31997Y1209\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:31997Y1209(01))

však treba brať kriticky, nakoľko jeho výsledky nie je možné akceptovať bez výhrad. Preto EÚ používa aj iné testy a prostriedky, na základe ktorých dospeje k definícii relevantného trhu.

Všeobecne platí, že určujúce dôkazy pri určení jedného relevantného trhu nemusia mať význam v iných prípadoch. EK necháva prístup počas definície trhu otvorený, čo umožňuje účinné využitie všetkých dostupných informácií, ktoré môžu mať v jednotlivých prípadoch význam. EK tiež neuplatňuje žiadnu pevnú hierarchiu zdrojov informácií alebo druhov dôkazov.

Na základe predbežných informácií alebo informácií, ktoré predložia podniky, EK zhruba načrtne relevantné trhy, v ktorých má byť konkrétny prípad posudzovaný, a pre praktické účely je nutné rozhodnúť o viacerých možných alternatívach relevantných trhov. Pokiaľ už počas predbežných vymedzení trhov niet pochyb o tom, že nedošlo k obmedzeniu hospodárskej súťaže, nie je nutné skúmať, či je skutočný relevantný trh širší. Pokiaľ sa dospeje k záveru, že tovary A a B tvoria relevantný trh, a skúmaný výrobca už na takomto trhu zreteľne obmedzuje hospodársku súťaž, nie je nutné skúmať, či skutočný relevantný trh zahŕňa aj tovary C, D atď.<sup>66</sup>

Pokiaľ je nutné precíznejšie určenie relevantného trhu, EK často kontaktuje hlavných zákazníkov a hlavné spoločnosti podnikajúce v danej sfére, aby získala ich názory na hranice relevantných výrobových či geografických trhov, a získala konkrétne údaje z odvetvia. EK sa tiež môže obrátiť na rôzne profesné združenia a podniky pôsobiace vyššie vo výrobnom procese. Tiež môže od dotknutých podnikov žiadať vysvetlenia k ich správaniu. Pýta sa otázky, ako by napríklad podniky reagovali na hypotetické zvyšovanie cien a ich priamy názor na hranice relevantného trhu. EK má právomoc žiadať o diskusiu s obchodnými riaditeľmi či vedúcimi pracovníkmi spoločností, aby boli lepšie pochopené vzťahy medzi dodávateľmi a zákazníkmi, ich postavenie počas vyjednávania a podobne. V prípade potreby je možné vykonať aj priame kontroly obchodných priestorov prešetrovaných subjektov, ich zákazníkov a konkurentov, aby získali detailnejšie informácie o spôsobe výroby a o predaji tovarov.<sup>67</sup>

### **Dôkazy pre definíciu trhu – dimenzia výrobkov**

---

<sup>66</sup> *Oznámenie Komisie o definícii relevantného trhu na účely práva hospodárskej súťaže spoločenstva* [online]. [cit. 8.11.2022]. Dostupné na: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:31997Y1209\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:31997Y1209(01))

<sup>67</sup> Tamtiež bod 33-34.

EK má niekoľko typov dôkazov, ktoré považuje za relevantné pre posúdenie vzájomnej substitúcie výrobkov:

- **Dôkazy o substitúcii v nedávnej minulosti** – prípady, kedy je možné skúmať dôkazy vo vzťahu k nedávnym udalostiam, v ktorých sú k dispozícii informácie o substitúcii, bývajú často základom pre definíciu relevantných trhov. Sú to napríklad pozorované zmeny cien (za inak nezmenených podmienok), a reakcie na ne, ktoré sú ukazovateľom substitučnosti. Tiež do tejto skupiny môžeme zaradiť uvedenie nových výrobkov na trh, ktoré sa stanú substitútmi.
- **Kvantitatívne testy** – sú to primárne ekonometrické a štatistické prístupy. Skúmajú napríklad krížové cenové elasticity, cenové trendy atď.
- **Názory zákazníkov a konkurentov** – ako je uvedené vyššie, EK berie do úvahy ich názory na hranice trhu výrobkov, ich predikcie atď.
- **Spotrebiteľské preferencie** – EK kvôli náročnosti získania názorov spotrebiteľov používa marketingové štúdie spoločností, ktoré firmy využívali pri cenových rozhodnutiach a marketingových krokoch. Tiež sa využívajú spotrebiteľské prieskumy o nákupných zvyklostiach, údaje od vzoriek spotrebiteľov alebo výskumné štúdie predložené dotknutými podnikmi.
- **Bariéry a náklady spojené so zmenou orientácie dopytu** – do tejto kategórie radíme všetky typy bariér, ktoré ani EK priamo nedefinuje, kvôli ich množstvu a špecifik podľa jednotlivých prípadov. Môže sa však jednať o čokoľvek od štátneho intervencionizmu, nutných investícií, možných strát až po neistotu na novom trhu.<sup>68</sup>

### **Dôkazy pre definíciu trhu – geografická dimenzia**

Pri geografickej dimenzii sú v oznámení komisie vymedzené tieto dôkazy:

- **Dôkazy z minulosti o presmerovaní tovaru do iných oblastí** – môžu existovať dôkazy o cenových rozdieloch medzi regiónmi a reakciách zákazníkov na tieto zmeny.

---

<sup>68</sup> FERRO M., *Market definition in EU competition law*. Elgar publishing ltd. Cheltenham, 2019. s. 189.

- **Kvantitatívne testy** – pri geografickej dimenzii je možné použiť tie isté testy, avšak treba brať do úvahy, že medzinárodné porovnávanie cien môžu byť zložité kvôli národným rozdielom, ako napríklad miera zdanenia, pohyb výmenných kurzov a pod.
- **Základné vlastnosti dopytu** – povaha dopytu môže určiť jeho geografický rozsah. Vplývajú na to faktory ako národné preferencie, dopyt po domácich výrobkoch, ale aj samotná kultúra, životný štýl a jazyk krajiny a spotrebiteľov.
- **Názory zákazníkov a konkurentov.**
- **Obchodné toky a prepravné zvyklosti** – ak je množstvo spotrebiteľov tak veľké, že nie je možné získať obraz o ich nákupnom správaní, ako alternatívu možno použiť informácie o obchodných tokoch, ako napríklad obchodné štatistiky, pokiaľ existujú v dostatočne podrobnej forme.
- **Bariéry a náklady spojené so zmenou orientácie na iné oblasti** – podobne ako pri tovarovej dimenzii aj tu existujú rôzne prekážky, ktoré je nutné brať do úvahy. Sú to napríklad vyššie prepravné náklady, rozdielna právna regulácia alebo samotný charakter výrobkov, napríklad výrobky, ktoré podliehajú skaze. Tieto faktory limitujú geografický trh hlavne pri objemných a zároveň nízko hodnotných tovaroch. Tieto nevýhody však môžu byť vyvážené napríklad úsporami na mzdách alebo surovinách. Tiež sem možno zaradiť obmedzený prístup k distribučným kanálom, regulácie v určitých sektoroch, clá a podobne.<sup>69</sup>

---

<sup>69</sup> *Oznámenie Komisie o definícii relevantného trhu na účely práva hospodárskej súťaže spoločenstva* [online]. [cit. 22.12.2022]. Dostupné na: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:31997Y1209\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:31997Y1209(01))

## 2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

Správne nastavený systém hospodárskej súťaže je jedným zo základných predpokladov existencie úspešného, konkurencieschopného a zdravého podnikateľského prostredia. Funkčný a spravodlivý systém umožňuje zaistenie spravodlivých podmienok pre podnikateľov, a zároveň zachováva dostatok priestoru pre inovácie, rast efektivity a spravodlivé zázemie pre rozvoj malých a stredných podnikov. Takto efektívne prostredie je žiaduce nielen pre podnikateľské subjekty, ale aj pre samotných zákazníkov, pretože hospodárska súťaž vplýva na cenu, kvalitu ale aj dostupnosť tovarov a služieb. Hospodárska súťaž je predmetom práva EÚ, pričom je zakotvená v Zmluve o fungovaní Európskej únie (ZFEU). Právo hospodárskej súťaže je však okrem toho aj súčasťou vnútroštátneho práva jednotlivých členských štátov.

Hlavným cieľom práce je na základe konkrétnych prípadov vyhodnotiť porušenia pravidiel hospodárskej súťaže subjektmi pôsobiacimi v sieťových odvetviach týkajúcich sa dodávok, výroby a distribúcie elektriny, plynu, pary, vody a iných energií so zameraním na metodiku, prostredníctvom ktorej príslušný orgán stanovil v jednotlivých prípadoch relevantné trhy, a tiež na závery, ku ktorým dospel. Tieto prípady sú vybrané z databáz orgánov EÚ a SR zaoberajúcimi sa problematikou hospodárskej súťaže. Parciálnym cieľom tiež je preskúmanie prevalencie porušení v jednotlivých odvetviach, hoci nie vždy bola priamo uvedená kategorizácia podnikov podľa odvetvia, v ktorom pôsobili. Ďalším parciálnym cieľom je poukázať na význam predchádzajúcich rozhodnutí európskych orgánov činných v oblasti hospodárskej súťaže jednak v samotnej činnosti týchto orgánov, ale tiež ich využitie v činnosti PMÚ SR. Taktiež je parciálnym cieľom ilustrovať, že v určitých prípadoch je nutné pre určenie relevantného trhu sledovať reálne správanie na trhu, nielen teoretickú možnosť existencie určitého správania.

V prvej časti práce bolo dôležité objasniť samotnú problematiku hospodárskej súťaže, jej ciele a zdroje právnej úpravy. To sme dosiahli s pomocou odbornej literatúry, záväzných právnych aktov EÚ a SR, oficiálnych údajov z webstránok EÚ a PMÚ SR. Z odborných publikácií sme využili množstvo diel zahraničných aj slovenských autorov, venujúcich sa hospodárskej súťaži. Ďalej sú vysvetlené jednotlivé spôsoby obmedzovania hospodárskej súťaže a s nimi súvisiaca problematika relevantných trhov. V tejto časti sme taktiež pracovali so slovenskou aj zahraničnou literatúrou. Pri vypracovaní kapitoly zameranej na obmedzovanie

hospodárskej súťaže sme využívali informácie, ktoré poskytuje PMÚ SR. V časti zameranej priamo na problematiku relevantného trhu sme čerpali najmä z Oznámenia Komisie o definícii relevantného trhu na účely práva hospodárskej súťaže Spoločenstva a literatúry, ktorá sa priamo zaoberá výkladom daného oznámenia.

V praktickej časti sme pomocou štatistických metód skúmali počet vyšetrení, ktoré vykonal PMÚ SR za obdobie 2012 až 2022, a SD EÚ a EK za obdobie od 1.1. 2018 do 31.12. 2022. Tieto orgány sú zvolené, nakoľko ich úlohou je prešetrovanie prípadov týkajúcich sa porušovania hospodárskej súťaže. Sledované obdobie zahŕňalo 5 najaktuálnejších kompletných kalendárnych rokov, t. j. roky 2018 až 2022 pre prešetrovania európskych orgánov. V prípade PMÚ SR sme toto časové obdobie zdvojnásobili, nakoľko PMÚ SR je činný iba na Slovensku. To znamená, že sa ročne zaoberá nižším množstvom prípadov ako európske orgány. Následne sme z uvedených prípadov vyseletovali významné prípady z jedného sieťového odvetvia, ktoré sme bližšie analyzovali. Z odvetví sme zvolili to, v ktorom sa vyskytovalo najväčšie množstvo prípadov za sledované obdobie. Vyhodnotenie porušenia pravidiel hospodárskej súťaže na základe prípadov konkrétnych subjektov pôsobiacich v sieťových odvetviach týkajúcich sa dodávok, výroby a distribúcie elektriny, plynu, pary, vody a iných energií predstavuje využitie metódy prípadovej štúdie. Je to prístup, ktorý sa používa na hĺbkové pochopenie komplexného problému v jeho skutočnom kontexte vo svete. Hlavným princípom je potreba preskúmať udalosť hĺbkovo v jeho prirodzenom kontexte, v našom prípade v reálnom stave relevantných trhov. Existuje viacero typov prípadových štúdií, pričom môže každá prípadová štúdia spadať do viacerých skupín. Z týchto skupín sme využili inštrumentálne prípadové štúdie, ktoré využívajú konkrétny prípad na širšie hodnotenie problému, a kolektívne prípadové štúdie, kde sme sledovali postupne viacero prípadov v snahe získať širšie zhodnotenie sledovaného objektu<sup>70</sup>, pričom v našom prípade to bola hospodárska súťaž a relevantné trhy v odvetví dodávok energií, vody atď.

Pri riešení jednotlivých prípadov bola využitá komparácia s predchádzajúcou rozhodovacou praxou, ako aj zovšeobecnenie jednotlivých znakov a ich všeobecná aplikácia. Z prípadov bol vyselektovaný všeobecne nutný kontext pre pochopenie problematiky, pričom

---

<sup>70</sup> CROWE, S. et al. *The Case study approach*. 2011. [online]. In NIH. [cit. 17.04.2023]. Dostupné na: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3141799/>

jadro skúmania bolo zamerané na problematiku stanovenia relevantných trhov v daných prípadoch s jeho zdôvodnením. Pri jednotlivých prípadoch sa tiež venujeme námietkam, ktoré skúmané podniky mali, a argumentácii oboch strán.

### 3 Výsledky práce a diskusia

V tejto časti práce sa najskôr budeme zaoberať analýzou prípadov porušenia hospodárskej súťaže zo štatistického hľadiska, pričom sa zameriame na prípady týkajúce sa kartelov a zneužitia dominantného postavenia. Na tieto kategórie sa zameriame, pretože prípady týkajúce sa štátnej pomoci a koncentrácií sa kontrolujú ex ante, zatiaľ čo zneužité dominantného postavenia a kartelové dohody sa prešetrujú ex post. Kvôli tomuto rozdielu pri metodike vyšetrovania a nahlasovania by boli údaje o množstve prípadov značne skreslené, nakoľko sa v štatistikách vyskytujú všetky koncentrácie, ktoré spĺňali stanovené podmienky pre nahlásenie relevantnému orgánu, a to aj v prípade, pokiaľ daná koncentrácia nepredstavovala žiadnu hrozbu pre hospodársku súťaž.

#### 3.1 Štruktúra prípadov evidovaných jednotlivými inštitúciami

Pri skúmaní počtu a štruktúry prípadov sme skúmali tri hlavné orgány, ktoré sa zaoberajú hospodárskou súťažou, a to PMÚ SR, Európsku komisiu a SD EÚ ako 3 rôzne inštancie riešenia prípadov.

*Tabuľka 1: Počet prípadov porušenia hospodárskej súťaže riešených Európskymi inštitúciami 2018 – 2022*

|                  | Kartely | Zneužitie dominantného postavenia |
|------------------|---------|-----------------------------------|
| Súdny dvor EÚ    | 166     | 40                                |
| Európska komisia | 20      | 28                                |
| Spolu            | 183     | 68                                |

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa SD EÚ (2023) a DG competition (2023).

Na európskej úrovni sa za obdobie od 1.1. 2018 do 31.12. 2022 riešilo celkovo 183 prípadov kartelových dohôd a 68 prípadov týkajúcich sa zneužitia dominantného postavenia. Pri pohľade na rozdelenie medzi jednotlivé inštitúcie sa SD EÚ zaoberal vyšším počtom prípadov, pričom v prípade kartelov to bol viac ako 8 násobne vyšší počet prípadov, a v prípade

zneužitia dominantného postavenia 1,4-násobne vyšší počet. Tento rozdiel v počte prípadov obzvlášť v prípade koncentrácií sa dá vysvetliť rôznymi úlohami, ktoré jednotlivé inštitúcie zohrávajú. SD EÚ je totiž odvolacím súdom v prípadoch, ktoré rozhodovala EK. Na SD EÚ môžu byť tiež podané žaloby voči EK, pokiaľ sa subjekty, ktoré sú predmetom vyšetrovania EK, domnievajú, že vyšetrovanie bolo nezákonné. Priame príklady, ako tento rozdiel vplyva na počet prípadov, budú bližšie vysvetlené v časti zaoberajúcej sa rozdelením daných prípadov podľa sektorov podľa NACE kódov jednotlivých odvetví.

**Tabuľka 2: Počet prípadov porušenia hospodárskej súťaže riešených Protimonopolným úradom SR 2012 – 2022**

|                                                  | <b>Protimonopolný<br/>úrad SR</b> |
|--------------------------------------------------|-----------------------------------|
| <b>Kartely</b>                                   | 48                                |
| <b>Zneužitie<br/>dominantného<br/>postavenia</b> | 8                                 |
| <b>Spolu</b>                                     | 56                                |

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa PMÚ SR (2023).

Pri pohľade na prácu PMÚ SR sme zvolili časové obdobie od 1.1. 2012 do 31.12. 2022, nakoľko posudzuje iba prípady, ktoré priamo zasahujú do hospodárskej súťaže v SR. Keďže PMÚ SR má menšie územné pôsobenie ako Európske inštitúcie, je možné predpokladať omnoho nižšie množstvo prípadov, kvôli ktorému sme si zvolili dvojnásobné časové obdobie. Na Slovensku je za toto obdobie 6 násobne vyššie množstvo prípadov kartelových dohôd ako zneužitia dominantného postavenia.

Pre detailnejší pohľad do štruktúry prípadov sme prípady kategorizovali do jednotlivých odvetví podľa štandardných štatistických kódov pre klasifikáciu ekonomických činností NACE, ktoré odrážajú prevažujúcu činnosť podnikateľa. Túto metódu sme zvolili, pretože na jej základe prípady klasifikuje aj samotná EK, avšak PMÚ SR danú klasifikáciu využil iba v časti prípadov.

Mnohé uvedené prípady sú bez klasifikácie podľa NACE, kde sme následne zisťovali ich kategorizáciu. SD EÚ tento typ klasifikácie nevyužíva vôbec.

**Tabuľka 3: Prípady zneužitia dominantného postavenia podľa NACE kódu (SD EÚ a EK 2018 – 2022, PMÚ SR 2012 – 2022)**

| <b>Zneužitie dominantného postavenia</b>                                         | <b>SD EÚ</b> | <b>EK</b> | <b>PMÚ SR</b> |
|----------------------------------------------------------------------------------|--------------|-----------|---------------|
| A - Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov                                       | 1            | -         | -             |
| B - Ťažba a dobývanie                                                            | -            | -         | -             |
| C - Výroba                                                                       | 5            | 6         | -             |
| D - Dodávky elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu                           | 5            | 5         | 3             |
| E - dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd                                | -            | -         | -             |
| F - stavebníctvo                                                                 | -            | -         | -             |
| G - Veľkoobchodný a maloobchodný predaj; oprava motorových vozidiel a motocyklov | 7            | 1         | -             |
| H - Doprava a skladovanie                                                        | 7            | 2         | 4             |
| I - ubytovacie a stravovacie služby                                              | -            | -         | -             |
| J - informácie a komunikácia                                                     | 13           | 10        | 1             |
| K - finančné a poisťovacie činnosti                                              | 2            | 3         | -             |
| L - činnosti v oblasti nehnuteľností                                             | -            | -         | -             |
| M - Odborné vedecké a technické činnosti                                         | -            | 1         | -             |
| N - administratívne a podporné služby                                            | -            | -         | -             |
| O - verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie                       | -            | -         | -             |
| P - vzdelávanie                                                                  | -            | -         | -             |
| Q - zdravotníctvo a sociálna pomoc                                               | -            | -         | -             |
| R - umenie, zábava a rekreácia                                                   | -            | -         | -             |
| S - ostatné činnosti                                                             | -            | -         | -             |
| T - činnosti domácností ako zamestnávateľov                                      | -            | -         | -             |
| U - činnosti extra teritoriálnych organizácií a združení                         | -            | -         | -             |
| Spolu                                                                            | 40           | 28        | 8             |

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa DG Competition (2023), SD EÚ (2023) a PMÚ SR (2023).

Ako je možné vidieť v tabuľke 3, medzi prípadmi týkajúcich sa zneužitia dominantného postavenia je možné vidieť množstvo paralel.

- Na európskej úrovni sa najväčší počet prípadov týka sektorov C – výroba, D – dodávky elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu a J – informácie a komunikácia.
- SD EÚ tiež zaznamenáva väčšie množstvo prípadov v odvetviach G – veľkoobchodný a maloobchodný predaj a H – doprava a skladovanie.
- Žiadna inštitúcia sa nezaoberala prípadmi v sektoroch B, E, F, I, L, N – U
- PMÚ SR sa zaoberal prípadmi iba v sektoroch D, H a I.

Najvyšší počet rozsudkov, resp. rozhodnutí sa týkal sektoru informácie a komunikácia. SD EÚ vydal 13 rozsudkov, pričom 5 z nich sa priamo týkalo sporu spoločnosti Slovak Telekom a. s. a jej materskej spoločnosti Deutsche Telekom AG proti PMÚ SR a EK. Tieto spory sa týkajú slovenského trhu služieb s vysokorýchlostným prístupom na internet, a to konkrétne povinnosti prístupu k účastníckej prípojke pre operátorov s významný vplyvom stanovenej regulačným rámcom.<sup>71</sup>

**Tabuľka 4: Prípady kartelových dohôd podľa NACE kódu (SD EÚ a EK 2018 – 2022, PMÚ SR 2012 – 2022)**

| Kartelové dohody                                  | SD EÚ | EK | PMÚ SR |
|---------------------------------------------------|-------|----|--------|
| A - Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov        | 5     | -  | -      |
| B - Ťažba a dobývanie                             | -     | -  | -      |
| C- Výroba                                         | 73    | 11 | 4      |
| D - Dodávky elektriny, plynu, pary a klimatizácie | 4     | -  | 1      |
| E - dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd | 3     | -  | -      |
| F - stavebníctvo                                  | 3     | -  | 11     |
| G - Veľkoobchodný a maloobchodný predaj; oprava   | 19    | -  | 17     |

<sup>71</sup> Ide o rozsudky SD EÚ vo veciach C-857/19, C-165/19, C-152/19 P, T-610/19 a T827/14.

|                                                               |            |           |           |
|---------------------------------------------------------------|------------|-----------|-----------|
| motorových vozidiel a<br>motocyklov                           |            |           |           |
| H - Doprava a skladovanie                                     | 29         | 3         | -         |
| I - ubytovacie a stravovacie služby                           | -          | -         | 2         |
| J - informácie a komunikácia                                  | 8          | -         | 3         |
| K - finančné a poisťovacie činnosti                           | 11         | 6         | 2         |
| L - činnosti v oblasti<br>nehnuteľností                       | -          | -         | 1         |
| M - Odborné vedecké a technické<br>činnosti                   | 7          | -         | 7         |
| N - administratívne a podporné<br>služby                      | -          | -         | -         |
| O - verejná správa a obrana,<br>povinné sociálne zabezpečenie | -          | -         | -         |
| P - vzdelávanie                                               | -          | -         | -         |
| Q - zdravotníctvo a sociálna<br>pomoc                         | -          | -         | -         |
| R - umenie, zábava a rekreácia                                | 4          | -         | -         |
| S - ostatné činnosti                                          | -          | -         | -         |
| T - činnosti domácností ako<br>zamestnávateľov                | -          | -         | -         |
| U - činnosti extrateritoriálnych<br>organizácií a združení    | -          | -         | -         |
| <b>Spolu</b>                                                  | <b>166</b> | <b>20</b> | <b>48</b> |

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa DG Competition (2023), SD EÚ (2023) a PMÚ SR (2023).

V tabuľke 4 sa nachádza štruktúra kartelových dohôd podľa ich pridelenia k jednotlivým sektorom. Podobne, ako v prípade zneužitia dominantného postavenia, je vysoký podiel prípadov koncentrovaný do malého počtu odvetví. A opäť možno vidieť podobné črty:

- Rozdelenie množstva sporov na pôde európskych inštitúcií je odlišné od štruktúry PMÚ SR.
- Zatiaľ čo SD EÚ a EK majú najvyšší počet v sektoroch C, G, H a K, v prípade PMÚ SR je najvyššie množstvo v sektoroch F, G, M.
- PMÚ SR riešilo vysoké množstvo sporov v stavebníctve.
- Žiadna inštitúcia neeviduje spory v sektoroch B, N – Q, S – U.

V prípade SD EÚ sa opäť stretávame so situáciou, kde je omnoho vyšší počet prípadov ako v ostatných inštitúciách. Najväčší počet z nich je v sektore C – výroba, kde podobne ako pri

zneužití dominantného postavenia je množstvo odvolaní a žalôb nadväzujúcich na jeden prípad, čo je však možné nájsť aj v iných sektoroch:

- 5 sporov týkajúcich sa kartelu na trhu hliníkových a tantalových elektrolytických kondenzátorov, kde členovia kartelu podali samostatné žaloby voči EK,<sup>72</sup>
- 13 sporov žalôb voči EK od jednotlivých aerolínií obvinených z vytvorenia kartelu na trhu nákladnej leteckej dopravy,<sup>73</sup>
- 5 sporov zamietnutých žalôb voči EK od členov kartelu na trhu s optickými diskovými mechanikami,<sup>74</sup>
- 8 sporov žaloby voči EK od členov kartelu na trhu s potravinovými obalmi,<sup>75</sup>
- 15 žalôb a odvolaní voči EK od členov kartelu na Európskom trhu elektrických káblov.<sup>76</sup>

### 3.2 Prípadové štúdie

V tejto časti sa budeme venovať vybraným prípadom zneužitia dominantného postavenia, ktoré boli evidované EK za obdobie od začiatku 2018 do konca 2022, a taktiež prípadmi PMÚ za obdobie 2012 – 2022. Zameranie je na sieťové odvetvia, a to konkrétne na sektor D klasifikácie podľa NACE kódu - sektor dodávok elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu. V daných prípadoch sa zameriame na stanovenie relevantných trhov príslušnými orgánmi.

#### 3.2.1 CHEMES, a. s.

V nasledujúcej časti sa budeme venovať sporu spoločnosti CHEMES, a. s. ktorý riešil PMÚ SR. Zdrojom pre túto prípadovú štúdiu sú rozhodnutia 2021/DOZ/POK/2/52 a 2022/DOZ/POK/R/51 PMÚ SR.<sup>77</sup> Spoločnosť Chemes je prevádzkovateľom priemyselného parku Chemes v Humennom. V danom parku vlastní pozemky a budovy, ktoré prenajíma iným

---

<sup>72</sup> Napr. T-363/18 a T344/18.

<sup>73</sup> Napr. T-350/17, T-344/17 a T-343/17.

<sup>74</sup> Napr. T-8/16 a T-1/16.

<sup>75</sup> Napr. T-582/15, T-531/15 a T350/15.

<sup>76</sup> Napr. T-475/14, T-455/14, T-451/14 a T450/14.

<sup>77</sup> Rozhodnutia PMÚ SR: CHEMES, a. s. Humenné: [online]. [cit. 4. 3. 2022]. Dostupné na: <https://www.antimon.gov.sk/9143-sk/chemes-as-humenne/?csrc=13597288816093449110>

subjektom pôsobiacim v priemyselnom parku. Samotné tržby z nájmu a poskytovania služieb tvoria iba malú časť z celkových tržieb podniku. Rozhodujúcu časť tvorí energetická produkcia, teda výroba, dodávka a distribúcia energií a médií, a to konkrétne teplo, chlad, elektrická energia, stlačený vzduch, dusík, rôzne druhy technologických vôd, odvádzanie odpadu a plyn. Všetky uvedené energie dodáva Chemes používateľom priemyselného parku a teplo dodáva aj Humenskej energetickej spoločnosti, a. s. Niektoré pozemky a budovy vlastní spoločnosť Priemyselný park Chemes, s. r. o. (ďalej „PP Chemes“). Táto spoločnosť patrí do jednej podnikateľskej skupiny, a preto budú posudzované pre prípady štúdie ako 1 celok, pokiaľ nebude nutné ich odlišiť.

Najväčším odberateľom spoločnosti Chemes bol v čase konania a je aj v súčasnosti spoločnosť Nexis Fibers (ďalej „NF“), ktorá podala podnet na prešetrovanie. NF bol zdrojom 40,7% tržieb za rok 2019, a je najvýznamnejším odberateľom spoločnosti. Ich hlavným predmetom činnosti je výroba syntetických vlákien, ktoré sa používajú primárne v automobilovom priemysle. Výroba týchto vlákien je vysoko energeticky náročná a závislá od dodávok elektriny a iných médií ako dusíka, stlačeného vzduchu a technologických vôd. Tieto energie, ako aj ďalšie služby súvisiace s prevádzkou priemyselného parku odoberá od spoločnosti Chemes. Ich vzťahy upravovali viaceré zmluvy, pre tento prípad je však dôležitá zmluva o dodávkach energií z roku 2000. V ustanoveniach bolo uvedené, že pre každý druh energií zmluvné strany uzatvoria realizačnú zmluvu, v ktorej určia ceny energií. Táto zmluva mala platiť do roku 2010 a v prípade nevypovedania zmluvy sa mala automaticky obnoviť o ďalší rok. Podľa zmluvy o dodávkach mala Chemes pri ukončení odberu energií právo žiadať o náhradu dvojnásobku fixných nákladov. Táto zmluva de facto znemožnila ukončiť odbery energií od Chemes kvôli vysokým sankciám. Taktiež NF odkúpila budovy v priemyselnom parku. Pozemky na ktorých budovy stáli ale mali iba v prenájme, ktorý bol však podmienený tým, že NF bude energie odoberať iba od Chemes, a vznikom vecného bremena, ktoré zabraňuje vybudovať vlastné zdroje energie.

Od roku 2014 sa uzatvárali dohody o cenách, avšak v roku 2017 sa spoločnosť NF dostala do reštrukturalizácie a Chemes začal vo veľkej miere zvyšovať ceny na úrovne, ktoré by spôsobili problémy s konkurencieschopnosťou výrobkov NF, a zároveň odmietal poskytnúť možnosť odoberania energií od iných dodávateľov alebo z vlastnej výroby. Pre NF nebolo možné vypovedať nájom v priemyselnom parku, nakoľko bola jej výroba úzko prepojená na

energetickú infraštruktúru v priemyselnom parku a zmena miesta by trvala niekoľko rokov, bola by nákladná a viedla by k strate trhov. V podobnej situácii sú aj ďalšie podniky pôsobiace v priemyselnom parku.

Protisúťažná praktika v tomto prípade spočívala v tom, že Chemes vytvoril situáciu, v dôsledku ktorej odberatelia museli odoberať energie iba od spoločnosti Chemes, ktoré boli v nezanedbateľnej miere vyššie ako ceny alternatívnych dodávateľov alebo náklady, za ktoré by si ich zaobstarali sami.

Relevantný trh bol v tomto spore určený ako 15 špecifických relevantných trhov.

Prvým, samostatne vymedzeným relevantným trhom je trh **prevádzkovania priemyselného parku**. Z tovarového hľadiska Chemes ako prevádzkovateľ priemyselného parku prenajíma budovy a pozemky, prípadne ich aj predáva, poskytuje služby spojené so základnou prevádzkou (napr. technický servis infraštruktúry, strážna služba).

Do tohto trhu patria všetky základné aktivity Chemes umožňujúce pôsobiť v priemyselnom parku. Všetky tieto služby sú pre odberateľov dobrovoľné. Chemes vyžaduje, aby z bezpečnostných a technických dôvodov nájomcovia zazmluvnili požiarnu ochranu, strážnu službu a technický servis infraštruktúry, alebo uhradili náklady na poskytovanie daných služieb treťou stranou.

V podnájomných zmluvách však bolo možné nájsť ustanovenie, podľa ktorého sa podnájomca zaväzuje zaplatiť nájomné, a zároveň odplatu za služby spojené s podnájmom. Tým sa dostávali do situácie, v ktorej sa požadovalo vykonávanie daných služieb, avšak jediným možným poskytovateľom služieb bol Chemes.

Z priestorového hľadiska PMÚ stanovil relevantný trh na územie priemyselného parku Chemes, nakoľko len na tomto území boli služby poskytované. Na trhu prevádzkovania priemyselného parku mal Chemes dominantné postavenie, pretože mal kontrolu nad poskytovaním služieb, a odberatelia nemohli túto službu odoberať od iných subjektov na základe nájomných zmlúv.

Ďalšie stanovené tovarové trhy sa všetky týkali energetiky, a tieto trhy boli aj hlavným bodom sporu. Chemes dodáva svojim zákazníkom v priemyselnom parku rôzne energie. Tovarové trhy energetiky, ktoré PMÚ definoval, sú:

- výroba a rozvod tepla,
- odber kondenzátu,
- distribúcia elektriny,
- maloobchodný predaj elektriny,
- výroba a dodávka stlačeného vzduchu,
- výroba a dodávka chladu,
- dodávka dusíka,
- výroba a dodávka demineralizovanej vody,
- výroba a dodávka dekarbonizovanej vody,
- výroba a dodávka zmäčkenej vody,
- dodávka pitnej vody,
- odvádzanie odpadových vôd,
- distribúcia plynu,
- dodávka plynu.

Chemes dodáva svojim zákazníkom priemyselného parku rôzne energie , elektrinu spolu s teplom dodáva tiež do priemyselného parku Guttmanovo v tesnej blízkosti, ako aj odberateľom v meste Humenné. PMÚ sa v rámci definovania relevantných trhov zaoberal každou energiou samostatne kvôli rôznymi špecifikám výroby a distribúcie, ktoré sú obsiahnuté v kapitole 6.3. spisu.<sup>78</sup> Týmto špecifikám sa nebudeme bližšie venovať, nakoľko sa do detailov venujú jednotlivým trhom, čo nie je pre potreby práce nutné. Pri trhoch výroby a rozvodu tepla, odberu kondenzátu, distribúcie elektriny, výroby a dodávky demineralizovanej vody, výroby a dodávky technických vôd, odvádzania odpadových vôd a distribúcii plynu je Chemes jediným možným dodávateľom, a preto má automaticky dominantné (monopolné) postavenie na týchto trhoch, zatiaľ čo pri maloobchodnom predaji elektriny, výrobe a dodávkach stlačeného vzduchu, výrobe a dodávkach chladu, dusíka a dodávke plynu sú možné alternatívne dodávky od tretích strán alebo z vlastnej výroby. Avšak v dôsledku uplatňovaných zmlúv a opatrení sa Chemes postavil do pozície jediného možného dodávateľa.

---

<sup>78</sup> Rozhodnutie 2021/DOZ/POK/2/52.

V prípade všetkých relevantných energetických trhov bol priestorový trh vymedzený výlučne na priestory priemyselného parku Chemes a v určitých prípadoch susedný park Guttmanovo, v ktorých má spoločnosť vybudovanú svoju distribučnú sieť, nakoľko Chemes dokáže tieto služby poskytovať iba v rámci svojej distribučnej siete a odberatelia boli viazaní na tento priestorový trh tým, že neexistuje iný dodávateľ, alebo Chemes svojou činnosťou zamedzil ich vstupu na tento priestorový trh.

Výroba dotknutých odberateľov energií je viazaná na priemyselný park vzhľadom na ich predmet činnosti a naviazanosť na infraštruktúru parku. Pre podniky nie je jednoduché zmeniť miesto pôsobenia, pretože jeho presun by bol náročný z hľadiska logistiky, času aj financií, a viedol by k odstaveniu produkcie, prípade k úplnej strate trhov. NF uviedla, že bolo pre ňu kvôli veľkosti výrobných technológií a jej zabudovaniu do budov fakticky nemožné presunúť výrobu bez investícií vo výške miliónov eur a niekoľkoročného časového horizontu. Podobne sa vyjadrili aj iní odberatelia, ktorí sa nachádzali v rovnakej situácii.

Chemes voči uvedenému stanoveniu relevantných trhov vzniesol námietky 4 námietky. Námietky I. a II. sa vzťahovali na spôsob stanovenia relevantných trhov, ktoré podľa názoru Chemes PMÚ nekriticky prebral z návrhu NF a spis neobsahoval žiadne relevantné informácie, ktoré by viedli k stanoveniu akýchkoľvek záverov.

Tieto námietky úrad zamietol, nakoľko NF navrhla definovať trhy ako trh správy priemyselného parku, manažmentu energií na území parku a trh dodávok energií. Je zrejmé, že PMÚ vykonal vlastnú analýzu, na základe ktorej definoval 15 relevantných trhov uvedených vyššie v texte. Vychádzal pritom z verejne dostupných informácií ako napríklad rozhodnutia alebo povolenia vydané Úradom pre reguláciu sieťových odvetví (ďalej „URSO“)

Námietka III tvrdila, že priemyselné parky sú navzájom zameniteľné, je medzi nimi konkurenčný tlak, keď bojujú o podnikateľov, a konkurujú mu minimálne parky v SR, časti Poľska a Maďarska. Priestorový trh bol teda širší ako ho definuje úrad. Tu úrad argumentoval, že trh je stanovený úzko, ale jedná sa o situáciu, kde nie je kľúčový moment čas kedy si podniky vyberajú priemyselný trh na ktorom budú pôsobiť, ale jedná sa o trh sekundárnych trhov (tzv. aftermarkets), kedy je možná táto úzka definícia. Sekundárny trh je trh tovarov a služieb potrebných pre fungovanie iných tovarov, zvyčajne tovarov s dlhodobým použitím. Tu môže nastať situácia, kde je spotrebiteľ po výbere primárneho produktu obmedzený vo výbere

sekundárnych tovarov. Nie je možné zmeniť primárny produkt bez vysokých nákladov, a je teda naviazaný na špecifických dodávateľov sekundárnych tovarov. V tomto prípade si síce záujemca o pôsobenie v priemyselnom parku môže zvoliť ľubovoľný park (primárny trh), ale následne musí sekundárne služby odoberať od tých dodávateľov, ktorých v danom parku ponúkajú. Toto sa odohralo v prípade spoločnosti Chemes a NF, kde NF bola po zvolení priemyselného parku viazaná na tento objekt a infraštruktúru a zároveň bola de facto nútená odoberať energie od spoločnosti Chemes.

V súvislosti s vymedzením úzkeho sekundárneho trhu PMÚ poukázal na rozsudok SD EÚ T-427/08 *Confédération européenne des associations d'horlogers-réparateurs* (ďalej „CEAHR“).<sup>79</sup> Prípád sa týkal luxusných švajčiarskych hodínok s cenou nad 1000 eur. V tomto prípade výrobcovia luxusných hodínok zneužili svojej dominantné postavenie tým, že odmietli zásobovať nezávislých opravárov hodínok náhradnými dielmi, s cieľom odstrániť nezávislých opravárov z trhu a obmedziť súťaž na trhu. Obžalovaní tvrdili, že trh poskytovania opráv a údržby (ďalej „servis“) neexistuje a poskytovanie týchto služieb je súčasťou trhu luxusných hodínok, ktorý je silne konkurenčný.

Obdobne podal námietku aj Chemes, ktorý tvrdí, že je nesprávne stanovený trh. Napriek tomu, že to nie je explicitne vyjadrené, je možné konštatovať, že podľa spoločnosti Chemes relevantný trh mal byť vymedzený ako trh prevádzkovania priemyselného parku, pričom trh poskytovania energií (sekundárny trh) je súčasťou tohto primárneho trhu, podobne ako v prípade CEAHR.

V prvej inštancii rozhodovania EK rozhodla, že trh poskytovania servisu je súčasťou trhu luxusných hodínok, teda netvorí samostatný relevantný trh, a preto nemôže existovať dominantné postavenie výrobcov, avšak po odvolaní vec prešetril SD EÚ. Ten prvotne konštatoval, že na to, aby trh záručného a pozáručného servisu pozostávajúci zo sekundárnych výrobkov (náhradné diely) značky primárnych výrobkov nebol relevantným musí byť splnená aspoň jedna z podmienok: po **prvé, ak má spotrebiteľ možnosť zvoliť si sekundárne**

---

<sup>79</sup> Rozsudok Všeobecného súdu T-427/08 – CEAHR/Komisia, [online]. [cit. 15. 3.2022]. Dostupné na: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=sk&jur=C,T,F&num=T-427/08&td=ALL>

**výrobky iného výrobcu, a po druhé, ak môže zameniť primárny výrobok a vyhnúť sa tak vyšším cenám na trhu záručného a pozáručného servisu.**

Bolo zistené, že jednotlivé náhradné diely medzi rôznymi značkami hodín nie sú zameniteľné kvôli rozdielnej špecifikácii jednotlivých dielov ako napr. veľkosť. Preto medzi týmito dielmi nemôže existovať účinná súťaž, pokiaľ ide o náhradné diely pre určité značky. Jediná možnosť, ako sa vyhnúť vyššej cene servisu primárneho tovaru, je jeho výmena za iný.

Vo veci luxusných hodín je zjavné, že spotrebitelia majú možnosť vybrať si iný primárny výrobok, t. j. majú možnosť vybrať medzi mnohými existujúcimi značkami, ktoré si konkurujú. Pokiaľ ide o zákazníkov, ktorí už hodinky majú, primárny výrobok je možné zameniť, a to kvôli tomu, že luxusné hodinky si zachovávajú vysokú zostatkovú hodnotu a so zámenou sú spojené veľmi malé náklady.

Pre splnenie druhej podmienky je nutné, aby existovala nielen teoretická možnosť zameniť primárny výrobok pri vyšších cenách servisu, ale tiež aby sa pri faktickom stálom a miernom zvýšení cien (SSNIP) dostatočný počet spotrebiteľov preorientoval na iné primárne a sekundárne výrobky, a preto by toto zvýšenie ceny neprinieslo zisk.

Samotné náklady spojené so servisnými službami sú v porovnaní s pôvodnými nákladmi na kúpu hodín minimálne a zákazník ich považuje za nepodstatný faktor. Celkové náklady na opravu a údržbu počas obdobia desiatich rokov v prípade väčšiny modelov neprekračujú 5 % pôvodnej kúpnej ceny hodín, pričom cena samotných náhradných dielov tvorí ešte menšie percento kúpnej ceny. Z toho vyplýva, že malé zvýšenie ceny náhradných dielov je zanedbateľné v porovnaní s cenou nových hodín.

Tento fakt sám o sebe poukazuje na to, že by sa mohol rozhodnúť pre iný primárny výrobok, aby sa vyhol vyššej cene servisu. Avšak aby zákazník predal tovar na trhu použitých výrobkov za primeranú cenu, musí byť v dobrom stave, a teda sa podrobiť oprave a údržbe, alebo sa zníži jeho predajná cena. Takže prípadné zvýšenie ceny náhradných dielov musí v každom prípade znášať spotrebiteľ bez možnosti vyhnúť sa im. Jediný rozdiel je, či zvýšenú cenu bude znášať pôvodný, alebo nový majiteľ.

Preto SD EÚ dospel k záveru, že EK pochybila, a preukázala iba čisto teoretickú možnosť prechodu na iný primárny výrobok, čo na účely definície sekundárneho a primárneho trhu ako jedného trhu nie je dostačujúce, pretože v prípade efektívnej súťaže by zvýšenie ceny

náhradných dielov malo znamenať, že dostatok zákazníkov naozaj uprednostní iný primárny výrobok, a preto by toto zvýšenie neprinieslo zisk. To znamená, že sekundárny trh servisu a trh luxusných hodínok sú samostatné relevantné trhy a nemôžu byť posudzované spoločne.

Ak tvrdenie zovšeobecníme, tak je možné povedať, že ak zvýšenie cien na sekundárnych trhoch nespôsobí faktický presun zákazníkov k iným primárnym trhom, tak je možné posudzovať primárny a sekundárny trh ako dva samostatné relevantné trhy.

Keď toto pravidlo aplikujeme na prípad Chemes, je situácia jasnejšia, nakoľko NF a ostatní spotrebitelia, ktorí využívali energie od Chemes na výrobnú činnosť, nemali vo väčšine určených relevantných trhov možnosť voľby alternatívnych dodávateľov a pokiaľ ju mali, tak Chemes svojou činnosťou vedome zamedzil ich vstupu na trh. Aby mohol byť primárny trh prevádzkovania priemyselných parkov a sekundárny trh poskytovania energií definovaný ako jeden trh, tak ako to navrhol Chemes, musela by existovať rýchla a lacná možnosť, ako by NF a ostatní odberatelia mohli pri stálom a miernom zvýšení cien energií opustiť priemyselný park Chemes a presunúť svoju výrobu inam. Toto nebolo možné kvôli prepojeniu na infraštruktúru budov, veľkosti a zabudovaniu strojov do budov, vlastníctvu budov spoločnosťou NF ale kvôli charakteru zmlúv s Chemes.

Na základe toho je možné definovať trhy energií tak ako ich určil PMÚ, t.j. ako úzke sekundárne trhy poskytovania energií v priemyselnom parku Chemes a úrad zamietol námietku voči stanoveniu relevantných trhov III, ktorú vzniesol Chemes.

Námietka číslo IV, ktorú vzniesol Chemes, že sa úrad zameral iba na tie dodávky energií, ktoré navrhol NF, a nezaoberal sa ostatnými službami ako strava, parkovanie atď. je bezpredmetná, nakoľko PMÚ vykonal vlastné analýzy a navrhol iné relevantné trhy ako NF. Zároveň nie je úrad povinný vyšetrovať každú službu, ktorú podnik poskytuje, pokiaľ zhodnotí, že jej vplyv na vznesený podnet a možné obmedzenie hospodárskej súťaže je nepodstatný, a nie je nutné definovať každý relevantný trh, na ktorom dominantná spoločnosť pôsobí.

Je možné sa domnievať, že PMÚ sa pri svojej argumentácii silne opieral o rozhodnutie SD EÚ vo veci CEAHR, nakoľko inú autoritu v rozhodnutí nespomenul. Pre PMÚ bolo teda pre stanovenie relevantných trhov dôležitých niekoľko faktorov:

- reakcia spotrebiteľov na zmeny cien na sekundárnych trhoch (zvýšenie),
- reakcia na tieto zmeny na primárnom trhu (zmena dodávateľa),

- možnosť voľby iného dodávateľa na sekundárnom trhu,
- zmena dodávateľa na primárnom trhu.

PMÚ usúdil na základe analýzy, že Chemes bol na určených relevantných trhoch v dominantnom postavení, a uplatňoval opatrenia, na základe ktorých zaväzoval spoločnosti v priemyselnom parku odoberať od spoločnosti Chemes aj také energie, ktoré majú potenciál konkurenčného trhu (chlad, dusík, elektrina, plyn, tlakový vzduch), a zabráňoval im odoberať ich od iných dodávateľov alebo samostatne vyrábať. Dodatočne tiež Chemes dodával energie, pri ktorých nebola v žiadnom prípade možnosť výberu alternatívneho dodávateľa. Tieto opatrenia mali negatívny dopad na odberateľov a predstavovali vykorisťujúce správanie obmedzujúce súťaž tým, že priamo poškodzovali odberateľov. Zároveň uzatváral Chemes so všetkými spoločnosťami zmluvy riešiacie dodávku jednotlivých energií, v ktorých boli upravené podmienky dodávok danej energie. Zväčša boli podmienky upravované každý rok. Tieto podmienky zahŕňali cenu, množstvo a dodacie podmienky. Tiež boli podpísané zmluvy o prenájme budov, ktoré obsahovali vecné bremená, ktorých účelom bolo obmedziť odberateľov, aby nesmeli inštalovať a prevádzkovať zariadenia na vlastnú výrobu energie, pokiaľ túto energiu vyrába Chemes, a takisto existovali ustanovenia, na základe ktorých mohol distribučné siete v priemyselnom parku využívať iba Chemes.

PMÚ preto považoval správanie sa spoločnosti Chemes za protisúťažné, pretože uplatňovali neprimerané obchodné podmienky, a to zaväzovanie spoločností pôsobiacich v priemyselnom parku, aby aj energie, kde je potenciál konkurencie, odoberali výlučne od Chemes, a zabráňovaním tomu, aby tieto energie odoberali od tretích strán alebo získavali vlastnou výrobou. Časovo bolo toto trvanie vymedzené od 01. 08. 2017 do vydania rozhodnutia 29.09. 2021. Chemes je po nadobudnutí právoplatnosti povinný zdržať sa konania uvedeného vyššie, ako aj akéhokoľvek konania s rovnakým alebo podobným cieľom. Zároveň ešte je nutné dodať, že Chemes musí ukončiť ostatné správanie obmedzujúce hospodársku súťaž ako aj praktiky odmietnutia dodávať energie a poskytovania excesívnych cien, ktoré úrad samostatne neskúmal, ale je možná ich existencia.

Úrad následne stanovil výšku pokuty na základe relevantného obratu, závažnosti a dĺžky porušovania zákona, pričom zväžil rôzne priťažujúce a poľahčujúce okolnosti. Konečná výška pokuty bola 1 181 849 eur.

Chemes dodatočne podal proti provostupňovému rozhodnutiu rozklad, kde podal námietky voči stanoveniu relevantného trhu, existencie dominantného postavenia, protisúťažného konania a tiež námietky označené ako rozpory a nezrovnalosti v rozhodnutí. Všetky z daných námietok však rada PMÚ zamietla.

### 3.2.2 *Grécko a Public Power Corporation S.A.*

Ďalšia prípadová štúdia sa zoberá sporom EK proti Grécku a gréckej štátnej spoločnosti Public power Corporation S.A. (ďalej „PPC“). Zdrojom pre prípadovú štúdiu sú rôzne dokumenty zverejnené EK kategorizované pod číslom prípadu AT.38700.<sup>80</sup>

PPC je Grécka spoločnosť, ktorej väčšinovým akcionárom je Grécko, pričom má úplnú kontrolu nad rozhodovaním v spoločnosti. Podnik má exkluzívne práva vytvárať, prevážať a dodávať elektrickú energiu naprieč celým Gréckom, kde sa aj sústreďuje väčšina jej operácií. Táto spoločnosť mala v elektrickom sektore Grécka legálny monopol a v čase skúmania sporu bola najväčším dodávateľom elektriny v Grécku. EK dostala sťažnosť, v ktorej bola informovaná o tom, že na základe zákona 134/1975 a legislatívneho dekrétu 4029/1959 Grécko udelilo spoločnosti PPC výhradnú a bezplatnú licenciu na ťažbu a využívanie hnedého uhlia (lignit). Subjekt, ktorý podal sťažnosť, požiadal, aby ostala jeho totožnosť utajená. Súbežne s vyšetrovaním týkajúcim sa zneužitia dominantného postavenia prebiehalo aj vyšetrovanie kvôli poskytnutej štátnej pomoci podniku pri poskytnutí licencií, kde PPC dostalo licencie za odplatu vo forme podielu z ročného obratu, zatiaľ čo menšie podniky platili formou pevne stanoveného poplatku alebo na základe množstva predaného uhlia. Toto vyšetrovanie je však úplne oddelené od skúmania zneužitia dominantného postavenia.

Skúmaným skutkom je udelenie a zachovanie monopolu k hnedému uhlíu v prospech štátneho podniku PPC v Grécku, čím sa narušila súťaž na trhu s uhlím a trhu s elektrickou energiou. Grécko udelilo PPC ťažobné práva na takmer všetky veľké náleziská hnedého uhlia v Grécku. Tieto opatrenia viedli k stavu, kde PPC vlastní práva k ťažbe 91 % štátom vlastnených zásob určených na ťažbu. Hnedé uhlie je kľúčovým palivom pri výrobe elektrickej energie, pretože predstavuje 60 % z celkovej výrobnnej kapacity energie v pevninskej časti krajiny. Tým,

---

<sup>80</sup> *Greek lignite and electricity markets*, [online]. [cit. 15. 3.2022]. Dostupné na: [https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case\\_details.cfm?proc\\_code=1\\_AT\\_38700](https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_AT_38700)

že udelil štát podniku dané práva, zachovával v účinnosti takmer monopolné postavenie podniku tým, že mu poskytol prednostný prístup k ťažbe, a následne k elektrickej energii vyrábanej z uhlia.

Štát zabezpečil podniku prístup k najlacnejšiemu palivu na výrobu energií, čím vytvoril nerovnosť príležitostí medzi subjektami na trhu s primárnymi palivami na výrobu elektrickej energie. To umožnilo PPC udržiavať si dominantné postavenie na veľkoobchodnom trhu s elektrickou energiou tým, že bol vylúčený alebo zabránený vstup nových subjektov na trh.

Tento prípad zvyrazňuje fakt, že využívanie svojho dominantného postavenia môže byť považované za protisúťažné, ak samotné využívanie práv, ktoré má podnik (v tomto prípade licencií), bude viesť k obmedzeniu súťaže, alebo takéto práva smerujú k stavu, kedy je podnik vedený k zneužitiu svojho postaveniu.

Judikatúra SD EÚ hovorí, že členský štát porušuje články 102 a 106 ZFEÚ, ak vedie podnik k zneužitia dominantného postavenia len tým, že podnik vykonáva výhradné práva, ktoré mu poskytol štát, alebo ak tieto práva spôsobia situáciu, v ktorej je podnik vedený k takému zneužitiu.<sup>81</sup> V tomto prípade kvôli štátnemu opatreniu vzniká na trhu nerovnosť príležitostí.

Pri pohľade na stanovenie relevantných trhov EK rozhodla, že existujú dva relevantné trhy, a to trh dodávok hnedého uhlia a veľkoobchodný predaj elektrickej energie.

Trh dodávok hnedého uhlia má niekoľko špecifických vlastností. Je to tuhé palivo, ktoré sa využíva primárne na výrobu elektrickej energie, ale môže byť využívané aj na vykurovanie domácností a v priemyselných procesoch, pričom približne 93 % z celkového vyťaženeého množstva v EÚ je využívaných práve na výrobu elektriny, pričom v Grécku je to prakticky 100 %. Hnedé uhlie je najmenej výhrevné zo všetkých druhov uhlia a kvôli jeho špecifickým vlastnostiam sú zariadenia na spaľovanie prispôsobené iba na spaľovanie hnedého uhlia a ich prispôsobenie na spaľovanie iných druhov je veľmi nákladné. Kvôli jeho vlastnostiam nie je hnedé uhlie vhodné na prepravu na dlhé vzdialenosti a všetky elektrárne na hnedé uhlie v EÚ sa nachádzajú v tesnej blízkosti baní. Obchod s hnedým uhlím medzi členskými štátmi prakticky neexistuje, pretože tvorí menej ako 0,1 % celkovej spotreby. Obchod s tretími štátmi tvorí menej

---

<sup>81</sup> Judikatúra SD EÚ, C-163/96, 1998, ods. 27-29.

ako 0,3 % spotreby EÚ. To znamená, že hnedé uhlie je lokálne produkované tuhé palivo využívané na výrobu elektriny v tesnej blízkosti baní.

Na základe rozhodnutí Grécka týkajúcich sa verejných ložísk hnedého uhlia z 38 existujúcich verejných ložísk boli 2, v ktorých malo PPC licencie na prieskum, v 21 boli rôznym podnikom udelené licencie na prieskum a ťažbu. Na 15 ložísk neboli udelené licencie nikomu a ani nebolo plánované ich v dohľadnej dobe poskytovať.

Ložiská, kde boli udelené licencie na ťažbu, boli rozdelené podľa veľkosti ložiska na 3 malé, 7 veľmi malých a 11 stredných až veľkých. Kľúčové je rozdelenie celkových kapacít. Malé a veľmi malé ložiská majú dohromady 221,5 metrických ton zásob uhlia a licencie vlastní súkromné subjekty, z ktorých značná časť bola udelená pred druhou svetovou vojnou. Všetky licencie na ložiská z kategórie stredných až veľkých však má PPC a tieto ložiská majú zásoby 2106 metrických ton. Všetky udelené licencie pre PPC boli udelené bez tendrov. Tie boli využité iba v prípade veľmi malých ložísk. Výsledkom toho je, že okrem malých baní a veľmi malých baní sú všetky ložiská v rukách PPC. Existujú aj bane, ktoré sú plne vlastnené súkromnými subjektmi, ale tieto bane reprezentujú iba 2 % celkových zásob hnedého uhlia v Grécku. Celý trh bol teda ovplyvňovaný licenciami, ktoré poskytovalo Grécko. Poskytnutím licencií k takmer všetkým významným ložiskám PPC Grécko postavilo tento podnik do dominantného postavenia a vytvorilo udelením týchto licencií nerovnosť príležitostí na trhu.

Z tovarového hľadiska je kvôli vyššie uvedeným faktom relevantný trh stanovený ako **trh s hnedým uhlím**. Z priestorového hľadiska sa určil tento trh ako **národný** trh s hnedým uhlím. EK tak rozhodla kvôli aspektom spomenutým vyššie, najmä pre zanedbateľnú výšku exportu aj importu hnedého uhlia a kvôli hlavnému spôsobu spracovania hnedého uhlia v tesnej blízkosti baní. Import a export nie je úplne vylúčený, čomu napovedá aj ponuka, ktorú dostalo PPC. V ponuke navrhol nemenovaný exportér, že môže dodávať pre potreby PPC, avšak ponuka tvorila necelé 1% ročnej spotreby. Možnosti väčších dodávok sú z veľkej miery nemožné, nakoľko všetky bane s dostatočnou kapacitou sú buď príliš vzdialené, aby mohli cenovo konkurovať, alebo pokiaľ sú v rozumnej vzdialenosti, sú vertikálne integrované a používajú hnedé uhlie pre vlastnú spotrebu na vlastnú výrobu energie.

Toto rozhodnutie je tiež v súlade s judikatúrou EK, kde v prípade koncentrácie Powergen, NRG energy, Morrison Knudsen a Mibrag rozhodla, že obchod s hnedým uhlím je konkurencieschopný len so špecificky vybavenými elektrárnami v blízkosti baní.<sup>82</sup>

Geografický trh by mohol byť definovaný aj ako užšie regionálne trhy s hnedým uhlím alebo dokonca až na oblasť v okolí konkrétnych baní, ale pre potreby prípadu nie je táto užšia definícia nutná, pretože nijak neovplyvní výsledky.

Druhým relevantným tovarovým trhom bol veľkoobchodný predaj elektrickej energie. Viac ako 90% spotreby elektrickej energie v Grécku pochádza od domácich dodávateľov. Za obdobie, ktoré skúmala EK, sa od roku 1997-2006 podiel importu energie pohyboval medzi 1-7 % s trendom medziročného rastu 1,8 % za obdobie 2004-2006.

V čase skúmania prípadu tvorilo hnedé uhlie 59,7 % produkcie energie v prepojenej Gréckej sieti. Geografia Grécka a existencia mnohých ostrovov znamená, že nie celá krajina tvorí jednu súvislú elektrickú sieť. Ostrovy nie sú pripojené k hlavnej pevninskej sieti, čo znamená, že elektrické siete na ostrovoch sú oddelené trhy od pevninského trhu s energiou. Takmer všetka výrobná kapacita v Grécku bola vlastnená PPC s výnimkou elektrární využívajúcich obnoviteľné zdroje a dvoch malých tepelných elektrární. Jej podiel na trhu tvoril v roku 2006 vyše 90 %.

Systém licencií na výrobu elektrickej energie rozdeľuje elektrárne na tie, ktoré nesúťažia (hlavne elektrárne na obnoviteľné zdroje) a súťažia na veľkoobchodnom trhu. Kategória súťažiacich je otvorená pre všetkých záujemcov, avšak PPC má špecifické postavenie, kde jediné licencie na nové elektrárne využívajúce hnedé uhlie dostávalo PPC.

Veľkoobchodný predaj energie je v Grécku možný od roku 2005, kedy boli transponované pravidlá EÚ. Predtým bolo PPC jediným veľkoobchodným výrobcom. Po transponovaní pravidiel EÚ vznikol stav, kedy obmedzená produkcia menších výrobcov bola predávaná štátu prostredníctvom Hellenic Electricity Transmission System (ďalej „HTSO“) za štátom regulované ceny. Jediný potenciálny alternatívny zdroj veľkoobchodnej energie bol z importu, a ten bol používaný priamo na maloobchodný predaj. PPC teda malo na tomto trhu

---

<sup>82</sup> Judikatúra EK, IV/M.402, 1994, ods. 10.

takmer monopolné postavenie aj napriek existencii konkurencie. Táto konkurencia tvorená hlavne importom však tvorila iba malý podiel na celkovej spotrebe.

Geografický relevantný trh pre veľkoobchod s elektrickou energiou bol stanovený podľa predchádzajúcej judikatúry vždy ako národný alebo menší trh.<sup>83</sup> V prípade Grécka bol stanovený ako národný trh, na ktorom sa nachádza vzájomne prepojený systém. Teda ide o primárne pevninskú sieť, nakoľko ostrovné siete sú od nej oddelené a import tvorí iba malú časť celkovej spotreby. Relevantný trh by mohol byť rozdelený na prepojený a oddelený Grécky trh, avšak na oddelenom trhu nie je súťaž možná na veľkoobchodnej úrovni, EK sa preto zaoberala iba prepojeným systémom.

V prípade trhu s hnedým uhlím PPC sama potvrdila, že existuje iba veľmi malá konkurencia. Celú produkciu PPC spotrebovalo interne, a zvyšná produkcia vytvorená inými subjektmi bola tiež buď spotrebovaná interne, alebo predaná PPC. Potenciál pre domácu konkurenciu je minimálny, rovnako aj konkurencia zo strany importu je zanedbateľná, nakoľko nijak neobmedzuje správanie PPC. PPC preto mala kontrolu na dlhé časové obdobie. Zároveň pokiaľ PPC nie je vynechaná z tendrových ponúk, má motiváciu získavať všetky ponuky, pretože jej pomôžu udržať kontrolu nad ponukou čierneho uhlia. Na základe uvedeného je PPC na trhu hnedého uhlia v dominantnom postavení. Grécko tvrdilo, že PPC nemôže byť dominantná spoločnosť, nakoľko nevystupuje na trhu ako predajca, avšak toto je iba kvôli tomu, že trh je už monopolizovaný a jej aktivity plne vertikálne integrované. Judikatúra SD EÚ hovorí, že stačí, aby bolo možné identifikovať potenciálny alebo dokonca iba hypotetický trh, a že skutočnosť, že výrobok nie je poskytovaný na trhu samostatne, nevylučuje možnosť identifikovať samostatne jeho trh.<sup>84</sup>

Na trhu veľkoobchodu s elektrickou energiou mala PPC podiel nad 85 % a neexistoval žiadny potenciálny konkurent, ktorý by mohol vstúpiť na trh a významne znížiť jej podiel na trhu, nakoľko najlacnejšiu produkciu vo forme výroby z hnedého uhlia mala PPC pod kontrolou. Import tvoril iba 7 % celkovej ročnej spotreby, ale tiež nepredstavoval významnú konkurenciu,

---

<sup>83</sup> Napr. Judikatúra EK, COMP/M.1557,1999; COMP/M.2847, COMP/M.3268.

<sup>84</sup> Judikatúra SD EÚ, C-418/01, 2004, ods. 43-44.

nakolko aj množstvo importu bolo obmedzené. Na trhu veľkoobchodu s elektrickou energiou teda PPC malo dominantné postavenie tiež.

Grécko vzneslo námietku voči relevantným trhom, kde argumentovalo, že judikatúra, ktorou EK podporila svoje stanoviská, sa vo väčšine prípadov týkala horizontálnych, a nie vertikálnych vzťahov. Toto je síce pravdivé, ale nie je to podstatné, pretože dôležité je, či bola vytvorená nerovnosť príležitostí, a teda bola narušená súťaž.

EK sa odvoláva na prípad C-462/99 Connect Austria, týkajúci sa mobilných služieb, kde SD EÚ uviedol, že členský štát porušuje zákazy stanovené v článku 102 a 106 ZFEU, ak prijme akýkoľvek zákon, nariadenie alebo administratívne opatrenie, ktoré vytvorí situáciu, kde akýkoľvek verejný alebo súkromný podnik, ktorému udelil určité práva, sa nemôže pri ich využívaní vyhnúť zneužitiu svojho dominantného postavenia.<sup>85</sup>

V našom prípade nie je žiadna rovnosť príležitostí kvôli štátnym opatreniam, na základe ktorých iné podniky ako PPC nemajú dostatočný prístup k hnedému uhliu, ktoré je primárny zdroj pre výrobu elektrickej energie. A tiež na rozdiel od PPC im nebolo povolené vybudovať nové elektrárne na hnedé uhlie, z časti kvôli nedostatku prístupu k uhliu. Tým pádom nemajú prístup k najlacnejšiemu zdroju energie, nie sú konkurencieschopné. To tiež zabraňuje, aby nové subjekty vstúpili na trh.

Pre nápravu stavu spôsobeného konaním Grécka sa pôvodne v roku 2008 Grécko zaviazalo že 40 % ťažobnej kapacity poskytne iným výrobcam ako PPC, aby zaistili dostatočný konkurenčný tlak na trhu, avšak PPC v roku 2009 požiadala o anulovanie rozhodnutia a Grécko tieto záväzky nesplnilo. Následne v roku 2018 sa dosiahlo nové rozhodnutie, na základe ktorého mala PPC odpredať 2 bane a ich príslušné elektrárne. Tento plán tiež zlyhal, pretože by nevyriešil pôvodný problém na trhu. Rozhodovanie pokračovalo, medzi 2018 a 2021 Grécko prijalo novú environmentálnu politiku, na základe ktorej plánuje vyradiť z prevádzky všetky existujúce elektrárne na hnedé uhlie do roku 2023. Ako náhradné riešenie sa navrhla povinnosť PPC predávať energie na forwardových trhoch, čo umožní jej konkurentom prístup k elektrine v dlhšom horizonte, rovnako ako by to bolo v prípade predaja dvoch baní a elektrární spoločnosti PPC podľa rozhodnutia z roku 2018.

---

<sup>85</sup> Judikatúra SD EÚ, C-462/99, 2003, ods. 82-84.

Veľkoobchodné objemy elektriny, ktoré by sa uvoľnili na trh na základe nápravných opatrení, konkrétne 40 - 50 % objemu produkcie PPC z hnedého uhlia v predchádzajúcom období, sú v súlade s cieľmi stanovenými v rozhodnutí z roku 2008 a prepojenie množstva elektriny na objem výroby z hnedého uhlia do určitej miery odráža konkurenčnú výhodu, ktorú spoločnosť mala z exkluzívneho prístupu k hnedému uhliu.

Súčasný vývoj na trhu na energetických trhoch však spôsobil, že Grécko pozmenilo svoj plán uzatvorenia elektrární a predĺžilo tento termín do roku 2028, aby znížilo závislosť od Ruských energií. Táto skutočnosť však zatiaľ nezmenila rozhodnutie EK z 10. 09. 2021 a ostáva v platnosti.<sup>86</sup>

### 3.2.3 BEH Group

Táto prípadová štúdia sa zoberá sporom EK proti Bulgarian Energy Holding EAD (ďalej („BEH“), jej dcérskej spoločnosti Bulgargaz EAD a Bulgartransgaz EAD (spoločne označované „BEH group“). Zdrojom pre prípadovú štúdiu je protimonopolná procedúra EK kategorizované pod číslom prípadu AT.39849.<sup>87</sup>

Toto rozhodnutie sa týka zneužitia dominantného postavenia skupinou BEH group tým, že odmietla poskytnúť iným podnikom prístup ku kľúčovej infraštruktúre na prepravu a skladovanie plynu, ktorú kontrolovala BEH group. Tým chcela ochrániť dominantné postavenie svojej dodávateľskej divízie (Bulgargaz) na trhu s dodávkami plynu v Bulharsku.

Porušenie pravidiel začalo zamietnutím prvej žiadosti o prístup k infraštruktúre 30. 07. 2010 a pokračovalo do 01. 01. 2015, kedy skupina začala poskytovať transparentný a nediskriminačný prístup. Odmietnutie udelenia prístupu zahŕňalo tri rôzne prvky vrátane ponuky podmieneného prístupu, a to:

- odmietnutie poskytnúť prístup do domácej bulharskej siete,
- odmietnutie poskytnúť prístup k jedinému zásobníku plynu v Bulharsku (podzemný zásobník Chiren),

---

<sup>86</sup>Greece pushing back phase-out of lignite plants to reduce dependence on Russian natural gas, [online]. [cit. 19.3.2023] Dostupné na: <https://www.ekathimerini.com/news/1181612/greece-pushing-back-phase-out-of-lignite-plants-due-to-tackle-energy-crisis/>

<sup>87</sup> Case AT.39849 – BEH Gas, [online]. [cit. 22. 3.2022]. Dostupné na: [https://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec\\_docs/39849/39849\\_2692\\_4.pdf](https://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/39849/39849_2692_4.pdf)

- hromadenie kapacity na jedinom životaschopnom plynovode pre dovoz do Bulharska, rumunskom tranzitnom plynovode 1.

Pre potreby objasnenia prípadu je nutné priblížiť vzťahy a pôsobenie jednotlivých častí BEH Group. BEH je spoločnosť pôsobiaca v Bulharsko energetickom priemysle. Jediným vlastníkom BEH je Bulharsko, nakoľko je výlučným vlastníkom akcií podniku. Spoločnosť kontroluje niekoľko bulharských energetických podnikov vrátane hlavných elektrárenských a plynárenských podnikov. BEH je aktívna na všetkých úrovniach dodávateľského reťazca od výroby elektriny, cez ťažbu hnedého uhlia, dopravu a skladovanie energií po jej dodávky spotrebiteľom. V sektore zemného plynu pôsobí prostredníctvom svojich dcérskych spoločností Bulgargaz a Bulgartransgaz, ktoré sú v jej plnom vlastníctve.

Bulgargaz je hlavným veľkoobchodným dodávateľom v Bulharsku a tiež hlavným dodávateľom pre koncových odberateľov pripojených do bulharskej prepravnej siete. Spoločnosť dodávala plyn väčšine veľkých odberateľov a všetkým, okrem niekoľkým lokálnym distribútorom. Do januára 2013 bol Bulgargaz jediným importérom plynu do Bulharska, ale medzi januárom 2013 a decembrom 2015 tiež bola na trhu aj spoločnosť Overgas Inc. AD, ktorá importovala malé množstvo plynu z Ruska.

Bulgartransgaz je jediným licencovaným prevádzkovateľom prepravnej siete plynu, a prevádzkuje bulharskú prepravnú a tranzitnú sieť, rovnako aj jediný zásobník plynu.

Pre objasnenie prípadu je nutné vysvetliť rozdiely medzi jednotlivými termínmi v názvoch plynovej infraštruktúry:

- tranzitný plynovod – plynovod využívaný z veľkej väčšiny iba na tranzit Ruského plynu cez Rumunsko a Bulharsko do Turecka, Grécka a Severného Macedónska.
- prepravný plynovod – Plynovod s vysokým tlakom využívaný na prepravu na veľké vzdialenosti a na dodávky pre veľkých spotrebiteľov
- distribučný plynovod – sieť s nízkym tlakom využívané pre distribúciu malým odberateľom (malé podniky a domácnosti).

Predmetom skúmania je prístup k Bulharskej prepravnej infraštruktúre zemného plynu ktorú má v úplnom vlastníctve a pod kontrolou Bulgartransgaz. Väčšina veľkých konečných

spotrebiteľov a distribučných sietí je napojená na túto sieť. Zároveň je na túto sieť napojená väčšina zákazníkov v Bulharsku, iba juhozápadná časť Bulharska nie je napojená na prepravnú infraštruktúru, ale je priamo napojená na tranzitný plynovod. Bulharská prepravná sieť nebola do júla 2016 napojená k plynovodným sieťam susedných krajín a do apríla 2016 nebola ponúknutá konkrétna kapacita z tranzitného plynovodu, ktorá by mohla byť využitá v rámci Bulharskej prepravnej siete. Preto minimálne do apríla 2016 jedinou možnou trasou pre dodávky plynu do Bulharska bol cez Rumunský tranzitný plynovod 1. Ďalšími predmetmi sú a sťažovanie resp. zamedzenie využitia kapacít sietí a zásobníku Chiren konkurenciou, tieto časti však budú detailné rozvedené v časti o definícii relevantných trhov.

Pri stanovení relevantných tovarových trhov EK postupovala podľa množstva predchádzajúcej judikatúry. Judikatúra rozdeľuje aktivity na celom trhu so zemným plynom nasledujúce relevantné trhy, ktoré je možné ďalej hlbšie špecifikovať:

- prieskum a výroba,
- preprava/tranzit (prostredníctvom vysokotlakovej siete),
- distribúcia (prostredníctvom siete s nízkym tlakom),
- skladovanie,
- dodávanie plynu,
- obchodovanie s plynom.<sup>88</sup>

Dodávatelia, ktorí majú záujem dovážať plyn na bulharský trh, musia používať existujúcu plynárenskú infraštruktúru. EK klasifikuje plynovú transportnú sieť ako prirodzený monopol kvôli veľmi vysokým investičným nákladom, dlhému procesu získavania povolení a vysokému riziku spojenému s vytvorením vlastnej infraštruktúry. Teoretická konkurencia teda nie je schopná jednoducho reprodukovať existujúcu infraštruktúru, pretože výstavba paralelných sietí nie je ekonomicky vhodná. Dodávanie plynu zákazníkom teda úplne závisí na možnosti využívať už existujúcu infraštruktúru. To znamená, že neexistuje priestor pre

---

<sup>88</sup> Judikatúra EK, COMP/M.3696 *E.ON/MOL*, 2005, COMP/M.3410 *Total/GDF*, 2005, COMP/M.4180 *Gaz de France/Suez*, 2004.

významnú krátkodobú reakciu zo strany ponuky, a dopyt po tejto infraštruktúre nie je nahraditeľný inými výrobkami alebo službami.

V rámci plynovej dopravnej infraštruktúry sa služby rozdeľujú na služby súvisiace s kapacitou vysokotlakových plynovodných sietí (prepravné siete), služby súvisiace s kapacitou nízkotlakových plynovodných sietí (distribučné siete) a služby súvisiace s kapacitou pre import plynu.

Prepravná sieť musí byť vyčlenená od distribučnej, pretože konkurenčné podmienky na nich sa výrazne líšia. Prepravné siete prepravujú plyn na veľké vzdialenosti pod vysokým tlakom a sú pripojené len k veľkým koncovým odberateľom. Kontrastom k tomu sú distribučné siete, ktoré slúžia na lokálnu distribúciu malým konečným spotrebiteľom. Okrem toho sa regulácia prepravných a distribučných sietí líši do takej miery, že od nej nie je možné odhliadnuť. Samostatné vyčlenenie je možné spraviť aj pre infraštruktúru určenú pre import, ktorá sa osobitne používa na import, pričom pozostáva hlavne z prepojovacích plynovodov a LNG terminálov.

V otázke skladovania zemného plynu boli skladovacie kapacity vymedzené od ostatných foriem infraštruktúry ako samostatný trh. Podzemné skladovacie zariadenia sú dôležité pre každého dodávateľa plynu, aby mohol pôsobiť na veľkoobchodnom aj maloobchodnom trhu s plynom. Sú kľúčom k tomu, aby mohol dodávateľ optimálne riadiť výkyvy v dopyte. Komisia už v minulosti rozhodla, že skladovacie kapacity sa nedajú nahradiť inými flexibilnými nástrojmi, ako napríklad flexibilnými zmluvami o dodávkach.<sup>89</sup>

Ďalší relevantný tovarový trh, ktorý EK určila, je trh dodávok plynu, ktorý je oddelený od trhu s prepravou plynu. Trh dodávok plynu sa skladá zo zdrojov z domácej produkcie a importov, pričom je limitovaný reálnou spotrebou (alebo objemom uskladnených zásob) v danom geografickom trhu. Tento trh nezahŕňa objem, ktorý je určený iba na tranzit cez región, t. j. je importovaný, ale v regióne nie je ani spotrebovaný ani uskladnený. Tento trh v minulosti EK rozdelila na menšie časti, a to:<sup>90</sup>

---

<sup>89</sup> Judikatura EK, COMP/M.3410 *Total/GDF*, 2004.

<sup>90</sup> Judikatura EK, COMP/39.316 *Gaz de France*, 2009.

- primárne veľkoobchodné dodávky plynu (upstream market), kde výrobca alebo exportér, niekedy s využitím sprostredkovateľov, predáva importérom a nadväzujúcim menším dodávateľom,
- nadväzujúci veľkoobchodný trh dodávateľov plynu (downstream market), ktorí predávajú maloobchodníkom alebo iným obchodníkom a
- maloobchodný predaj konečný zákazníkovi.

Na primárnej veľkoobchodnej úrovni výrobcovia a exportéri predávajú veľké množstvá plynu veľkoobchodníkom a importérom. Do tejto kategórie tiež pripadá aj nepriamy predaj, kedy je plyn predávaný exportérmi a výrobcami cez sprostredkovateľov. Takýto obchod predstavuje napríklad transakcia, kde výrobca na základe zmluvy predáva veľkoobchodníkovi, ktorý ďalej predá celý objem národnému veľkoobchodníkovi, a ten ho následne predá jednotlivým zákazníkovi. Tento trh je skúmaný ako samostatný trh od nadväzujúceho trhu, aj keď sa javia ako podobné.

Pri poskytovaní plynu konečným zákazníkovi sa rozlišuje medzi veľkými spotrebiteľmi, ktorí sú napojení priamo na prepravné siete, a menšími spotrebiteľmi ako domácnosti a malé podniky, ktoré sú napojené na distribučnú sieť. Veľkí zákazníci majú často veľmi rozdielne potreby na infraštruktúru a inú spotrebu ako malý spotrebiteľ, je nutné ich rozdeliť podľa pripojenia k prepravnej alebo distribučnej sieti.

Z hľadiska geografického trhu komisia už v predchádzajúcich rozhodnutiach uviedla, že v prípade prepravných a distribučných sietí by mal byť trh definovaný geograficky ako celá sieť.<sup>91</sup> Bulharská prepravná sieť zásobuje väčšinu okresov a veľkým priemyselných zákazníkov v krajine. Na juhozápade krajiny sú však niektorí zákazníci príliš vzdialení od prepravnej a distribučnej infraštruktúry, a preto sú zásobovaní priamo z tranzitného plynovodu. Dodávať z tranzitného plynovodu do iných častí krajiny nebolo možné do apríla 2016.

Na základe uvedeného, stanovila EK relevantné geografické trhy následne:

- Bulharsko, s výnimkou Juhozápadného Bulharska, ktoré bolo výlučne zásobované bulharskou prepravnou sieťou,

---

<sup>91</sup> Judikatúra EK, COMP/39.402 *RWE Gas Foreclosure*, 2009.

- Juhozápad Bulharska, kde boli zákazníci zásobovaní prostredníctvom tranzitného plynovodu.

EK rozhodla, že pre potreby tohto prípadu nie je nutné skúmať pôvod zemného plynu zo strany dopytu, nakoľko cieľom podnikov zaoberajúcich sa dodávaním plynu je predávať plyn na ďalší predaj alebo priamo spotrebiteľom, a tento dopyt môže byť naplnený iba pokiaľ existuje vhodný dopravný koridor medzi miestom pôvodu plynu a jeho destináciou. Preto všetky trasy, ktoré by potenciálne mohli byť využité na import plynu do Bulharska, tvoria súčasť relevantného trhu. V tomto prípade, všetky kapacity plynu ktoré boli importované do Bulharska boli importované prostredníctvom Rumunského tranzitného plynovodu 1. Pre potreby tohto prípadu teda celú importnú sieť tvorí Rumunský tranzitný plynovod 1.

Skladovacie kapacity zemného plynu v Bulharsku sú v špecifickom postavení. Bulharská sieť nie je napojená na siete susedných štátov takým spôsobom, ktorý by umožňoval využívať skladovacie kapacity mimo Bulharska. Dodávatelia, ktorí majú záujem predávať plyn v Bulharsku, sú teda nútení využívať podzemný zásobník Chiren. Na základe uvedeného je tento trh geograficky vymedzený ako národný.

Všetky relevantné trhy teda boli určené nasledovne:

- služby spojené s kapacitou na Bulharskej prepravnej sieti,
- služby spojené s kapacitou na Rumunskom tranzitnom plynovode 1,
- služby spojené s kapacitami skladovacieho zariadenia zemného plynu Chiren,
- nadväzujúci veľkoobchodný trh dodávateľov plynu (downstream market) v Bulharsku, okrem dodávok pre zákazníkov na juhozápade Bulharska,
- maloobchodný predaj veľkým zákazníkom pripojeným priamo k prepravnej sieti v Bulharsku, okrem dodávok pre zákazníkov na juhozápade Bulharska.

Proti uvedenému stanoveniu relevantných trhov sa BEH group odvolala s dvomi námietkami. Definícia trhu týkajúceho sa Rumunského tranzitného plynovodu 1 nebola v súlade s rozhodovacou praxou EK v minulosti, kde v prípade ENI<sup>92</sup> definovala v podobnom prípade

---

<sup>92</sup> Prípád EK COMP/39.315 ENI, 2010.

relevantný trh ako trh transportu zemného plynu do Talianska a nebola žiadna zmienka o kapacitách siete.

Odvolanie EK zamietla, nakoľko rozhodnutie v prípade ENI nemá v našom prípade vplyv kvôli odlišným trhovým podmienkam. Definícia trhu musí odrážať realitu na trhu. Rezervovaním celej kapacity Rumunského plynovodu 1 sa Bulgargaz stal jediným podnikom, ktorý mohol plyn prepravovať prostredníctvom uvedeného plynovodu, či už pre seba alebo pre tretie strany.

Druhou námietkou bolo, že samotná definícia „služby spojené s kapacitou na Rumunskom tranzitnom plynovode 1“ je nepresná a EK by mala jasne rozlíšiť medzi primárnou a sekundárnou kapacitou na trhu. Bulgargaz zdôraznil, že primárny a sekundárny trh sú určené pre rôzne subjekty a podliehajú samostatným pravidlám. Názorom Bulgargazu je, že nemohli ponúknuť nevyužitú kapacitu na sekundárnom trhu, pretože takýto trh spoločnosť Transgaz spravujúca plynovod nevytvorila, a keby takto predáva nevyužívané kapacity, porušil by Bulgargaz obchodnú zmluvu s Transgaz.

Toto odvolanie bolo taktiež zamietnuté, pretože nie je nutné rozlišovať medzi hromadením kapacít na primárnom a sekundárnom trhu. V obchodnej zmluve sa nenachádzalo žiadne ustanovenie ktoré by zakazovalo Bulgargazu ponúkať nevyužitú kapacitu tretím stranám. Túto skutočnosť podporoval aj fakt, že BEH group začal eventuálne poskytovať prístup k nevyužitým kapacitám, čo znamená že vytvorenie sekundárneho trhu Transgaz nevyžadoval ani nezakazoval.

Na relevantnom trhu prepravy plynu bol podnik ako bolo už vyššie uvedené prirodzeným monopolom, ktorého trhovú silu nie je možné neutralizovať. Bulgartransgaz vlastnil a ovládal sieť prostredníctvom ktorých distribuoval plyn zákazníkom. To boli zároveň aj jediné siete, prostredníctvom ktorých mohli byť zákazníci obsluhovaní, čo znamená že na trhoch mal BEH group dominantné postavenie.

BEH group tiež mal na starosti operácie týkajúce sa Rumunského tranzitného plynovodu 1, na ktorý mal exkluzívne zarezervované všetky kapacity plynovodu. Nezáležalo, do akej miery bude plynovod využitý. Tiež mal možnosť bez zásahov vlastníka Transgaz ďalej predávať nevyužívané kapacity ktoré mal na plynovode rezervované. Zároveň však Transgaz nesmel predávať kapacity tretím stranám bez súhlasu Bulharskej strany.

Pri skladovacích kapacitách v Bulharsku je jediné skladisko vlastnené Bulgartransgazom, čo mu automaticky pripisuje dominantné postavenie na tomto trhu. Bulgargaz bol jediný importér plynu do Bulharska do roku 2013 kedy vstúpil na trh Overgas a dovážal menej ako 10% celkovej importu. Od roku 2016 bol však Bulgargaz opäť jediným dodávateľom. Ich predaje tvorili prevažnú väčšinu celkovej spotreby, čo im pripisuje dominantné postavenie na veľkoobchodnom trhu aj maloobchodnom trhu.

Na základe analýzy dôkazov EK rozhodla, že BEH group zneužívala svoje dominantné postavenie odmietnutím dodávok ponúkaním prístupu za podmienok, ktoré sú nevýhodné, a hromadením kapacity na infraštruktúre, ktorú kontroluje. Odmietnutie dodávok zo strany skupiny BEH malo za cieľ uzavretie Bulharského trhu s dodávkami plynu tretím stranám. Z časového hľadiska bolo konanie vymedzené od prvej inštancie protisúťažného správania 30. 10. 2010, a skončilo ukončením zakázaných praktík 1. 1. 2015.

EK sa rozhodla udeliť pokutu za činy ktorých sa BEH group dopustila. Základná výška pokuty, ktorá sa príslušnému podniku uložila, sa stanovila na základe hodnoty predaja tovaru alebo služieb, ktorých sa porušenie priamo alebo nepriamo týka, na príslušnom geografickom trhu za príslušné obdobie. V tomto prípade konečná výška pokuty bola 77 068 992 €. BEH group tiež dostal povinnosť s okamžitou platnosťou ukončiť akékoľvek zmluvy alebo správanie s rovnakým alebo podobným zámerom ako v uvedenom rozhodnutí.

### **3.3 Diskusia**

Pri zbere údajov o počte jednotlivých prípadov narušenia hospodárskej súťaže sme sa zamerali na údaje o zneužitíach dominantného postavenia a o kartelových dohodách. Štátna pomoc a koncentrácie boli vynechané, nakoľko platí ohlasovacia povinnosť a v databázach figurujú prípady, kedy koncentrácie a štátna pomoc boli schválené, ale kvôli povinnosti ohlasovania pred ich samotným vykonaním sú evidované v databázach a deformatovali by štatistiku o počtoch prípadov.

Pri kartelových dohodách bolo vidieť rozdiely v rozložení prípadov medzi sektormi. Pri európskych inštitúciách bolo najviac prípadov v sektoroch výroby, veľkoobchodného a maloobchodného predaja a dopravy a ubytovania. V prípade PMÚ SR však výrobné kartely

mali porovnateľne nižší podiel na celkovom počte. PMÚ SR mal najväčšie počty v sektore veľkoobchodu a maloobchodu, stavebníctva a odborných vedeckých a technických činností.

Pri zneužití dominantného postavenia bolo možné pozorovať, že prípady sa vo všetkých inštitúciách koncentrovali hlavne do sieťových odvetví. Vysoké počty boli v sektoroch dodávok elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu, sektore dopravy a skladovania, informačných a komunikačných služieb. Koncentrácia v týchto sektoroch sa dá vysvetliť už samotným charakterom sieťových odvetví, nakoľko tieto sektory vyžadujú veľké investície do budovania a prevádzkovania infraštruktúry. Vysoké vstupné investície znamenajú, že sú prirodzene veľké bariéry pre vstup do odvetví, a kvôli tomu vzniká prostredie, ktoré je náchylnejšie na existenciu dominantného postavenia. Často sú to tiež strategické sektory, kde je v dominantnom postavení štátny subjekt, pretože je nutné mať danú infraštruktúru pod kontrolou štátu. Prostredie s vyššou koncentráciou dominantných podnikov vedie k tomu, že sa tu tiež nájde vyššie množstvo podnikov, ktoré túto dominanciu zneužívajú.

Pri skúmaní prípadu Chemes bol kľúčovým aspektom stanovenia relevantného trhu ich zmluvný vzťah s podnikmi, ktoré v priemyselnom parku sídlili. Na základe zmlúv nesmeli ich zákazníci odoberať energie z iných zdrojov a energie od Chemes boli podstatne drahšie, ako by boli od iných dodávateľov. PMÚ SR v tomto prípade z tovarového hľadiska vymedzil 14 samostatných trhov s rôznymi energiami, nakoľko každá mala svoje špecifiká, a nebolo možné žiadnu z nich získať z iných zdrojov ako od Chemes. Samostatne bol ako tovarový trh stanovený aj trh prevádzkovania priemyselných parkov. Tento prípad špecificky poukazuje na význam sekundárnych trhov, pretože na trhu priemyselných parkov je silná konkurencia, ale akonáhle podnik do jedného z nich vstúpi, ocitá sa v područí prevádzkovateľa daného parku, a tým sa ocitá na sekundárnom trhu. V tomto prípade je to sekundárny trh energií. PMÚ SR sa v tomto prípade silne oprel o rozsudok SD EÚ T-427/08 vo veci CEAHR. Dokázal tým vyvrátiť námietku Chemes, pretože, aby sekundárny trh nebol samostatný trh, musel by mať spotrebiteľ možnosť zvoliť si sekundárne výrobky iného výrobcu alebo zameniť primárny výrobok, aby sa vyhol vyšším cenám na sekundárnom trhu. Táto možnosť však nesmie existovať len v teoretickej rovine, ale musí byť reálne uskutočniteľná, čiže ak vysoká cena na sekundárnom trhu nespôsobí reálny presun zákazníkov k iným primárnym výrobkom, tak možno primárny a sekundárny trh posudzovať samostatne. Chemes na základe zmlúv zakazoval odber energií od iných dodávateľov, a kvôli rôznym dôvodom odchod z priemyselného parku nebol možný.

Preto sa stanovili sekundárne trhy ako samostatné. Je možné vidieť, ako sa PMÚ SR silne oprel o rozsudok SD EÚ, čo poukazuje na možnosť využitia rozsudkov SD EÚ v prípadoch týkajúcich sa Slovenskej republiky. Tiež tento prípad ilustruje význam správneho vymedzenia sekundárnych trhov. Tiež možno pozorovať, že je dôležité brať do úvahy skutočné správanie spotrebiteľov na sekundárnych trhoch, a nie len ich teoretické možnosti.

Prípad PPC riešil udelenie exkluzívneho práva spoločnosti PPC na trhu s hnedým uhlím Gréckom, čím PPC nadobudla na trhu dominantné postavenie. To spôsobilo narušenie súťaže jednak na trhu s uhlím ale aj na trhu s elektrickou energiou. Grécko zabezpečilo pre PPC takmer výhradný prístup k najlacnejšiemu palivu na výrobu elektrickej energie, čo spôsobilo nerovnosť príležitostí na oboch trhoch. Významným aspektom tohto prípadu je fakt, že protisúťažné správanie nemusí byť úmyselné. V tomto prípade podnik viedlo k zneužitiu dominantného postavenia využívanie práv, ktoré získal od štátu. Preto je samotné udelenie práv považované za protisúťažnú prax.

Relevantnými tovarovými trhmi v tomto prípade boli trh dodávok hnedého uhlia a veľkoobchodný predaj elektrickej energie. Pre trh s hnedým uhlím bolo charakteristické, že sa s ním veľmi málo obchoduje medzi členskými štátmi a väčšina vyťaženej uhlie sa spotrebúva v tesnej blízkosti od baní. Celý tento trh bol ovplyvnený licenciami na ťažbu, ktoré poskytovalo Grécko. Tým, že takmer všetky licencie poskytlo PPC, postavilo tento podnik do dominantného postavenia a spôsobilo nerovnosť príležitostí na trhu. Z geografického hľadiska to bol národný trh, pretože výška importu a exportu hnedého uhlia je zanedbateľná. Druhým tovarovým trhom bol veľkoobchod elektrickej energie. Hnedé uhlie tvorilo cca 60 % produkcie energie, a zároveň bolo najlacnejším palivom pre jej výrobu. PPC zároveň vlastnilo 90 % všetkej produkčnej kapacity elektrickej energie v krajine. Geograficky bol tento trh stanovený na národný prepojený trh. Niektoré, najmä ostrovné časti Grécka totiž nie sú súčasťou hlavnej siete, a preto na nich existujú úplne iné podmienky. Prípad ilustruje, ako môže štátny zásah na jednom relevantnom trhu viesť k neúmyselnému zneužitiu dominantného postavenia podniku na inom, samostatnom relevantnom trhu.

Prípad BEH group ukazuje, ako podnik, ktorý má plnú kontrolu nad všetkou sieťovou infraštruktúrou v krajine, má možnosť diktovať podmienky do takej miery, že nie je možné na trh s plynom bez jej povolenia a vedomia vstúpiť. Trh s plynom je špecifický práve kvôli

vysokým nákladom na infraštruktúru, a tiež kvôli veľmi dlhému procesu získavania povolení pre jej realizáciu. Kvôli tomu EK klasifikuje transportné plynové siete ako prirodzené monopoly.

V tomto prípade EK rozdelila relevantné trhy podľa predchádzajúcej rozhodovacej praxe na veľkoobchodný a maloobchodný trh pripojený na prepravnú sieť, pretože odberatelia na uvedených trhoch majú rozdielne požiadavky a objemy dodávok sú rozdielne. Táto sieť bola geograficky určená ako celé Bulharsko okrem juhozápadu krajiny, pretože táto časť krajiny bola zásobovaná z iného typu infraštruktúry. Preto tvorí samostatný relevantný trh. Tiež bola samostatne vyčlenená skladovacia infraštruktúra kvôli jej špecifickému účelu. Nakoľko Bulharská sieť nebola napojená na siete okolitých štátov tak, aby mohli byť kapacity uskladnené v zahraničí, skladovacia sieť bola určená ako národná. Relevantný trh Rumunského tranzitného plynovodu je samostatným trhom, pretože predstavoval najväčší kanál pre import plynu do Bulharska. Kapacitu na tomto plynovode mala BEH group rezervovanú úplne celú a nevyužité kapacity odmietala poskytnúť iným dodávateľom, keď prejavili záujem. Na všetkých trhoch BEH group obmedzovala súťaž tým, že bránila prístupu ku svojej infraštruktúre, alebo v prípade Rumunského tranzitného plynovodu ku kapacite, ktorú mala rezervovanú, ale nevyužívala ju. V tomto prípade je dôležité, že relevantný trh mohol byť stanovený aj široko ako trh s plynom v Bulharsku, nakoľko by výsledok vyšetrovania bol podobný, ale je nutné relevantné trhy špecifikovať a správne rozdeliť tak, aby sa dala adekvátne zhodnotiť vážnosť konania spoločnosti a správne navrhnúť tresty a nápravné opatrenia.

Limitáciou pri spracovaní diplomovej práce bolo, že žiaden z orgánov činných pri prešetrovaní hospodárskej súťaže vo svojich rozhodnutiach nepublikuje metódy a dáta, ktoré využíva pre stanovenie či už postavenia podniku na trhu alebo pre stanovenie relevantného trhu. Vo všetkých prípadoch sú prezentované finálne rozhodnutia a podiely, avšak dokumenty a zdroje informácií samotné nie sú pre verejnosť dostupné.

## Záver

Hospodárska súťaž je základom trhového hospodárstva. Zaručuje správne fungovanie konkurencie a napomáha stabilite na trhoch. Je akýmsi regulátorom správania podnikateľov, čím prispieva k lepšiemu trhovému prostrediu. Hospodárska súťaž je však často obmedzovaná zo strany rôznych podnikov, a ako sme mohli vidieť na prípade PPC a Grécka, aj zo strany štátov. Pre správnu kontrolu hospodárskej súťaže je kľúčové správne určenie samotných relevantných trhov, na ktorých je súťaž predmetom skúmania. V tejto práci sme skúmali, v ktorých sektoroch sa prípady porušenia hospodárskej súťaže kategorizované ako kartelové dohody a zneužitia dominantného postavenia najčastejšie vyskytujú. Zistili sme, že k zneužívaniu dominantného postavenia dochádza často v sieťových odvetviach. Toto naznačuje, že tu existuje prostredie, v ktorom sa podniky častejšie nachádzajú v dominantnom prostredí, resp. je jednoduchšie zneužiť ho. Preto je nutné vykonávať nad týmito odvetviami zvýšený dozor, nakoľko aj jediný aktér, ktorý sa rozhodne obmedziť súťaž, môže mať pre celý trh nebezpečné konzekvencie.

Vo vybraných prípadoch zneužitia dominantného postavenia na trhu v sieťových odvetviach týkajúcich sa dodávok, výroby a distribúcie elektriny, plynu, pary, vody a iných energií bolo postavenie podnikov na trhu veľmi silné. Pre sieťové odvetvia je však takýto stav do určitej miery nevyhnutný kvôli dôvodom ako sú vysoké vstupné náklady, úspory z rozsahu a pod. Na konkrétnych prípadoch sme ukázali, ako sa rozhodovacia prax európskych inštitúcií dá efektívne využiť národnými orgánmi. Tiež sme na prípade Chemes ukázali, ako je pre správne oddelenie sekundárnych trhov od primárnych potrebné zisťovať skutočné správanie spotrebiteľov, nielen ich teoretické možnosti.

Na prípade Grécka a PPC je ilustrované, ako činnosť štátu vplýva na spoločnosť pri porušovaní pravidiel hospodárskej súťaže. Tiež je zjavné, že protisúťažné správanie nemusí byť úmyselné, ale môže vzniknúť už zo samotného využívania práv, licencií alebo majetku, ktoré podnik má. Tento prípad tiež poukazuje na to, že správanie na jednom trhu môže viesť k obmedzeniu súťaže na druhom trhu, ktorý sa javí ako samostatný.

Prípad BEH group dokazuje, aký nebezpečný stav môže vzniknúť, keď podnik je natoľko dominantný aktérom na trhu, že jeden subjekt ovláda väčšinu národnej infraštruktúry a

má kontrolu nad najvýznamnejším kanálom pre import a export. Tiež tento prípad ukazuje, že pre správne stanovenie nápravných opatrení a trestov za porušenie pravidiel súťaže je nutné stanoviť relevantné trhy detailnejšie ako by sa prvý pohľad javilo.

## Zoznam použitej literatúry

1. *Application of antitrust law by national courts*. [online]. [cit. 10.10.2022] Dostupné na internete: <[https://competition-policy.ec.europa.eu/antitrust/national-courts/application-antitrust-law\\_en](https://competition-policy.ec.europa.eu/antitrust/national-courts/application-antitrust-law_en)>
2. BEJČEK J. *Kartelové právo*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 1995. 204 s. ISBN: 80-210-1353-0
3. *Bid rigging*. [online]. [cit. 20.10.2022] Dostupné na internete: <https://www.antimon.gov.sk/62-sk/bid-rigging/?csrt=3993967890643648443>
4. *Cieľové vertikálne dohody. (pohľad PMÚ SR)*. [online] 16 s. Dostupné na: [https://www.antimon.gov.sk/data/files/1215\\_cielove-vertikalne-dohody-pohlad-pmu-sr.pdf?csrt=3993967890643648443](https://www.antimon.gov.sk/data/files/1215_cielove-vertikalne-dohody-pohlad-pmu-sr.pdf?csrt=3993967890643648443)
5. *COMPact. §4 - §6 Dohoda obmedzujúca súťaž. Komentár*. [online]. [cit. 21.10.2022]. Dostupné na internete: <https://www.antimon.gov.sk/-4-6-dohoda-obmedzujuca-sutaz/>
6. *COMPact. §9 Koncentrácia. Komentár. Všeobecný úvod* [online]. [cit. 23.10.2022] Dostupné na internete: <https://www.antimon.gov.sk/-9-koncentracia/?csrt=3993967890643648443>
7. *Competition: State aid procedures*. 2013 [online]. [cit. 23.10.2022]. Dostupné na: [https://competition-policy.ec.europa.eu/system/files/2021-04/state\\_aid\\_procedures\\_factsheet\\_en.pdf](https://competition-policy.ec.europa.eu/system/files/2021-04/state_aid_procedures_factsheet_en.pdf)
8. CROWE, S. et al. *The Case study approach*. 2011. [online]. In NIH. [cit. 17.04.2023]. Dostupné na: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3141799/>
9. DAVIS J. – GARCÉS E., *Quantitative techniques for competition and antitrust analysis*. Princeton: Princeton University Press, 2010. ISBN 978-0-691- 14257-9.
10. DG COMPETITION, *Annual Activity Report 2020*, 51s. [online]. [cit. 9.10.2022] Dostupné na internete: [https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/annual-activity-report-2020-competition\\_en.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/annual-activity-report-2020-competition_en.pdf)
11. *European Competition Network (ECN)*. [online]. [cit. 9.10.2022] Dostupné na internete: [https://competition-policy.ec.europa.eu/european-competition-network\\_en](https://competition-policy.ec.europa.eu/european-competition-network_en)
12. EURÓPSKA KOMISIA. *Why is competition policy important for consumers?* 2022. [online]. [cit. 3.10.2022]. dostupné na internete: < [https://competition-policy.ec.europa.eu/consumers/why-competition-policy-important-consumers\\_en](https://competition-policy.ec.europa.eu/consumers/why-competition-policy-important-consumers_en)

13. FERRO M., *Market definition in EU competition law*. Elgar publishing ltd. Cheltenham, 2019. 384 s. ISBN 978 1 78811 839 2
14. *Guidelines on the Definition of Relevant Market*. [online]. [cit. 8.11.2022]. Dostupné na: <https://www.ftc.sc/wp-content/uploads/2018/11/FTC-Guidelines-on-Relevant-Market.pdf>
15. *Hospodárska súťaž*. [online]. [cit. 18.10.2022] Dostupné na internete: <https://www.antimon.gov.sk/hospodarska-sutaz/?csrt=3993967890643648443>
16. KALESNÁ K. – BLAŽO O. *Zákon o ochrane hospodárskej súťaže. Komentár*. Praha: C. H. Beck. 2012, 408 s. ISBN: 978-80-7400-257-1
17. KALESNÁ K. a spol. *Európske právo*. 1. vydanie. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2011 247 s. ISBN: 978-80-7160-224-8.
18. KARAS V. – KRÁLIK A. *Európske právo. Druhé doplnené a prepracované vydanie*. Bratislava: IURA Edition. 2007. 505 s.
19. KITTOVÁ, Z., a spol.: *Európske a medzinárodné obchodné právo*. Bratislava: Vydavateľstvo Ekonóm. 2016, 338 s. ISBN 978-80-225-4290-6
20. *Leniency program*. [online]. [cit. 20.10.2022] Dostupné na internete: <https://www.antimon.gov.sk/leniency-program/?csrt=3993967890643648443>
21. MAIER N. – KANTANEN K. *Economics of potential competition*. [online]. [cit. 20.11.2022]. Dostupné na: <https://copenhageneconomics.com/publication/economics-of-potential-competition/>
22. *Market Studies Guide for Competition Authorities*. 2018. [online]. [cit. 17.11.2022] Dostupné na: <https://www.oecd.org/daf/competition/market-studies-guide-for-competition-authorities.htm>
23. MOTTA, M. *Competition policy: theory and practice*. 1st. ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2004. ISBN 0-521-81663-7.
24. NEJEZCHLEB, K a spol. *Ekonomické metody v soutěžním právu*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN: 978-80-210-7701-0
25. *Nový zákon ochrane hospodárskej súťaže s dôvodovou správou*. Bratislava: EPOS, 2001. 64 s. ISBN: 8080573484

26. O'DONOGHUE, Robert a Jorge A. PADILLA. The law and economics of article 102 TFEU. 2nd ed. Oxford: Hart publishing, 2013. ISBN 978-1-84946-139-9.
27. *O štátnej pomoci*. [online]. [cit. 23.10.2022]. Dostupné na: <https://www.antimon.gov.sk/o-statnej-pomoci/?csrt=3993967890643648443#3>
28. *Oznámenie Európskej komisie: Usmernenia o vertikálnych obmedzeniach*. 2010/C. [online]. dostupné na: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010XC0519\(04\)&from=NL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010XC0519(04)&from=NL)
29. *Politika hospodárskej súťaže*. [online]. [cit. 15.10.2022] Dostupné na internete: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/82/politika-hospodarskej-sutaze>
30. *Postup úradu pri posúdení koncentrácie*. [online]. [cit. 23.10.2022]. Dostupné na: <https://www.antimon.gov.sk/postup-uradu-pri-posudeni-koncentracie/?csrt=3993967890643648443>
31. RELEVANS. *Zmeny v ochrane hospodárskej súťaže*. 20. 6. 2021. [online]. [cit. 3.10.2022] Dostupné na internete: <https://www.relevans.sk/zmeny-v-ochrane-hospodarskej-sutaze/>
32. *Relevant Market In Competition Case Analyses*. [online]. [cit. 8.11.2022]. <https://circ.in/relevant-market-in-competition-case-analyses/>
33. *Rozhodnutie PMÚ SR: CHEMES. a. s. Humenné*: [online]. [cit. 3.12.2022]. Dostupné na internete: <https://www.antimon.gov.sk/9143-sk/chemes-as-humenne/?csrt=13597288816093449110>
34. *Rozhodnutie Európskej komisie z 27.06.1994 vo veci IV/M.402 - POWERGEN / NRG ENERGY / MORRISON KNUDSEN / MIBRAG*. [online]. Dostupné na internete: [https://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/decisions/m402\\_en.pdf](https://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/decisions/m402_en.pdf)
35. *Rozhodnutie Európskej komisie z 16. 08. 1999 vo veci M.1557 Louis Dreyfus*. [online]. Dostupné na internete: [https://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/decisions/m1557\\_fr.pdf](https://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/decisions/m1557_fr.pdf)
36. *Rozhodnutie Európskej komisie z 18. 07. 2002 vo veci M.2847 Six Vendex KBB*. [online]. Dostupné na internete: [https://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/decisions/m2847\\_en.pdf](https://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/decisions/m2847_en.pdf)
37. *Rozhodnutie Súdneho dvora EÚ z 12.02. 1998 vo veci C-163/96 Raso a ďalší*. [online]. Dostupné na internete: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-163/96>

38. *Rozhodnutie Súdneho dvora EÚ z 29. 04. 2004 vo veci C-418/01 MS Health GmbH & Co. OHG proti NDC Health GmbH & Co. KG.* [online]. Dostupné na internete: <https://curia.europa.eu/juris/documents.jsf?num=C-418/01>
39. *Rozhodnutie Európskej komisie z 17. 12. 2018 vo veci AT.39849 – BEH Gas.* [online]. Dostupné na internete: [https://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec\\_docs/39849/39849\\_2692\\_4.pdf](https://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/39849/39849_2692_4.pdf)
40. SHAH R. *Using the hypothetical monopolist test to define the relevant market for ad tech.* [online]. [cit. 3.12.2022]. Dostupné na: <https://truthonthemarket.com/tag/cellophane-fallacy/>
41. *State aid overview.* [online]. [cit. 23.10.2022]. Dostupné na: [https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/state-aid-overview\\_sk](https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/state-aid-overview_sk)
42. SUCHOŽA J. – HUSÁR J. a kol.: *Obchodné práva*. Bratislava: Iura Edition, 2009, 1100 s. ISBN 978-80-8078- 290-0
43. *Štátna pomoc.* [online]. [cit. 23.10.2022]. Dostupné na: <https://www.financnasprava.sk/sk/infoservis/statna-pomoc>
44. VARGA. P.: *Relevantný trh ako kritérium pri uplatňovaní pravidiel na ochranu hospodárskej súťaže.* Justičná revue, 58, 2006, č. 6 – 7, s. 928- 930
45. *Viac o karteloch a ich predmete.* [cit. 18.10.2022] Dostupné na internete: <https://www.antimon.gov.sk/viac-o-karteloch-a-ich-predmete/?csrt=3993967890643648443>
46. *Viac o zneužívaní dominantného postavenia.* [online]. [cit. 21.10.2022] Dostupné na internete: <https://www.antimon.gov.sk/viac-o-zneuzivani-dominantneho-postavenia/?csrt=3993967890643648443>
47. WHISH R. *Competition Law, 9th edition.* Butterworths, London, 2018, ISBN: 9780198779063
48. Zákon 187/2021 Z. z. §8 odst. 1.
49. *Zákon o ochrane hospodárskej súťaže 187/2021. Z. z.* [online]. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2021/187/20210601>
50. *Zmluva o fungovaní Európskej únie, 2012,* [online]. [cit. 5.10.2022] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2012:326:FULL&from=BG>

51. ŽITŇANSKÁ L. – OVEČKOVÁ O. *Základy obchodného práva*. Bratislava: 1. vydanie, 2009, 681 s. ISBN 978-80-8078-276-4